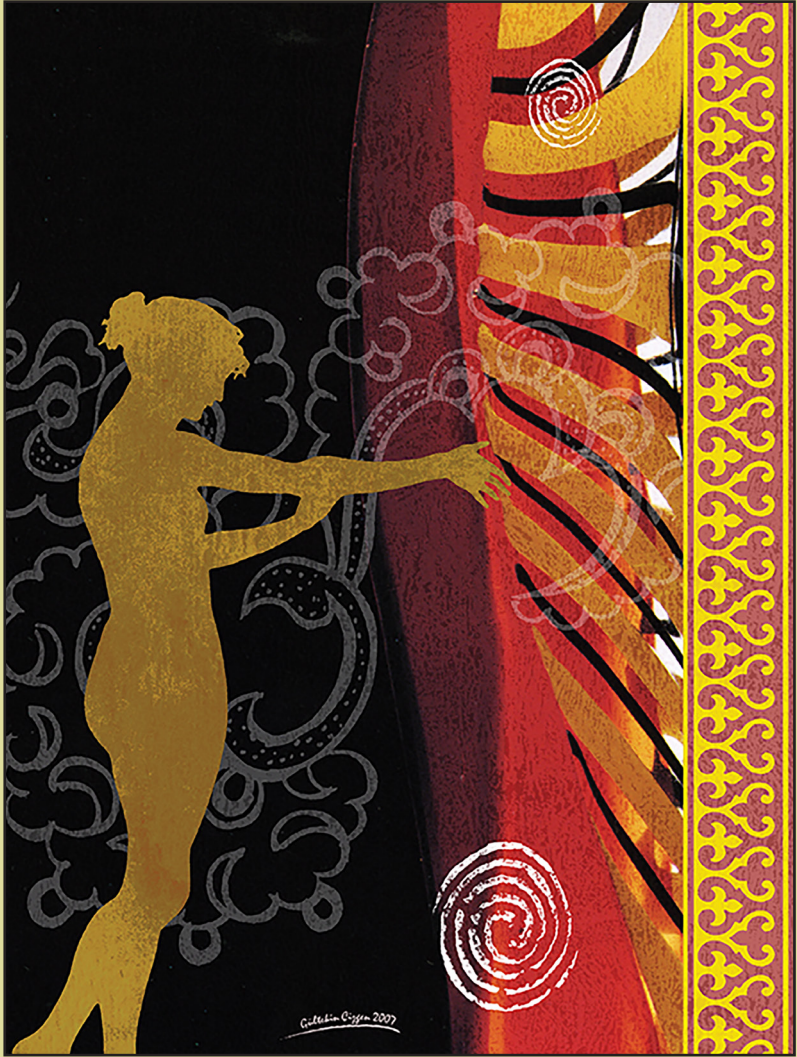

Feridun Andaç
İzdüşümler & Yanılsamalar

ANLATI

KİTAP CUMHURİYETİ

FERİDUN ANDAÇ

İzdüşümler & Yanılsamalar

Anlatı

İllüstrasyon: Gültekin Çizgen

KİTAP CUMHURİYETİ

Kitaplar özgürlük ister!

Ekim 2021

Kitap Cumhuriyeti

kitapcumhuriyeti@edebiyathaber.net

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında yazılı izin olmaksızın edebiyathaber.net haricindeki bir internet sitesinde yayınlanamaz ve basılı hale getirilemez. Ticari mal değildir; satılamaz.

Yayın Yönetmeni: Emrah Polat

Editör: Ömer Turan

Çizimler: Gültekin Çizgen

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Esranur Gelbal

İÇİNDEKİLER

I. Ellerin Dokunaklı Bir Bakış Gibi Duruyor Karşımda.....	5
II. Susan Bir Yerin Dili	48
III. Ada, Ötesi Yok	60
IV. Yol İzleri, Düş Seyirleri	75
V. Kavuşan Günün Aydınlığında	83
VI. Ada Bakışı	96
VII. Düşsüz Zamanlar	100
VIII. Tufan Öncesi	109
IX. Öteki Ses	127
X. Tufana Doğru	131
XI. İzlerden Kalan/ Çocuklukta Kalan İmgeler	134

I.
ELLERİN DOKUNAKLI
BİR BAKIŞ GİBİ DURUYOR KARŞIMDA

-Yüz bir masal, yüz bir düşüzi.

1. Dokunuş

Dönüp baktıkça büyüsünü görürsün hayatın, orada, o yüreğe işleyende. 'Geçip gitmeyecek olandır bu,' dersin içinden. Bir şenliktir yaşadığın. Söze, ize gelmez çağlayandır o; ılgıt ılgıt esen yele döndürür duygularını. İçinin ipiltilerini çağıldatır. Esrik, bakışsız değil asla. Ama dokundukça duyumsadıklarını anlatır sana.

Ellerin dokunulandır, anlamlıdır, anlatandır; yalnızca dokundukça seven değil, sevileni anlatandır. Unutma; ellerin dokunaklı bir bakış gibi duruyor karşımda.

2. Varlık

Ellerin büyür mü diye baktım. Seni anlatandı onlar; saflığı, masumiyeti... Ürkektiler, hiç büyümeyecekmiş gibi... Oysa nasıl da dokunulmayı bekliyordular;

yüreğe, duygulara. Arzulara açık kapıydılar. Varlığını anlatıyordular senin.

3. Yol

Arzuya giden yol, açılan kapı, bakılan pencere, dokunulan sevgiydi ellerin. Tene yayılan ısı, esriyen ten, deliren kan, sarsalayıcı iççekişler...

4. Bakış

Yangına dönüşen harman yeri ydi bakışların. Göz izlerini ellerinle mühürlemiş, bedeninin esrikliğini örtülerle gizlemiş, omuzlarına dökülen saçlarınla göğüs uçlarını örtmüş; tene yayılan ısı olmuştu bakışların.

5. Göz

Hep özleneni çağırıştırırdılar. Oysa bakınca sana, derinliğini anlatıyordu her biri. Evet; biri acıyı, öteki aşkı. Dokunuyordun gözlerinle yalnızlığıma; dokunduğün her yerde teninin ısı, bakışlarının izi kalıyordu.

6. İz

İz bırakacağın belli.. Ne yapsak, ne etsek kaçamayız bundan. Tenin arzusundan, bilincin sesinden. Senden gelenlerle benden sana akıp duranlardır belki de bu derin izi yaraya dönüştürecek olan.

7. Yara

Kaçamayız ki ondan; eğer arzularla baş edebilseydik, yeryüzünün rengi değişirdi. Ne gece gece olurdu, ne de gündüz gündüz. Öyleyse durup bakmalı evrene; durup bakmalı içtekine, o akıp gidene. Nedir giderek kanayan, sonra yaraya, sonsuz acıya dönüşen...

8. Acıyla

Seni yolundan döndüremez kimse. Ne ben, ne de arzuların. Acıya banmışsın bir kez. Ama dur, soluk al. Öyle hemen kanatlanıp gitme bir başka acıya. Sanma ki; 'acı acıya, su sancıya' iyi gelir. Dur ve bak arzularına, yüzünü sana acının tarihini anlatan sese dön.

9. Ses

Sen özlenensin. Sesinle, teninle, ruhunla, bakışlarınla arzu haritasını çiziyorsun. Sakın şaşırma bu sözlere. Sözler ki; duygu dokunuşlarıdır. Gidip gidip dönüşleri anlatır bazen. İçsesin ibresi, arzunun dili olurlar. Kaçamayız ondan. Tenin ısınısını hissetmek, saçlarının yeline durabilmek gibidir. Seni anlatır, seni getirir her bir çınıltı.

10. Söz

Sözlerime dön arada bir. Dön ve bak. Kendine ve bunu edene. İlgözünle bak ama. Savrulmadan, soluksuz kalmadan dinle arzularının sesini... Sözlerine dön o soluk alma an'larında. Hayatın anlamının sözlerle/de sırlı olduğuna bak. Arzulayınca edilen sözlerle, izsiz sözsüz kalınca dile getirilen arzulara bak... Sonra sesimi sesinin yanına koymayı dene...

11. Deney

'Hayat bir deneme yanılmadır,' deme sakın! Sonu yok böylesine koşmanın. Unutma ki; aşk yeniliktir, hem de yenilgi. Seven de olsan, sevilen de sonunda bir tarafın şarkısı olacaktır: *'mutlu aşk yoktur!'*

12. Aşk

Bunlar aşk söyleyişidir, yoksa arzu mu? Bilmem! Her aşk arzuyla başlar, ama her arzu aşk değildir. Arzunun aşka dönüşebilmesi için bakmak gerekiyor önce. Tıpkı ellerine baktığın gibi, yüzüne, gözlerine... İçeride bakıştır aşk. Tene, bedene, duyguya, düşünceye... Ulaşılabilecek vadinin şenliğine can cana katılmaktır aşk. Teni esriten, canı cana eriştiren, tekleşmedir.

13. Ten

Arzu, saklı olandan doğar bazen; gizemli olandan. Tenini örtüyorsun hep; koyu renklerle alışıma kesiliyor bedenim. Hatlarını seçtikçe bir bir; teninin arzuyla, benim arzuyla dolu olduğunu hissediyorum. Dokunduğunda sana gözlerimle; teninin benimde gizlendiğini görüyorum.

14. Görmek

Bakınca insan göremiyor. Görebilmek için arzuyla, tutkuyla dolmak gerek. Anlamak, tanımak, sevebilmek için tek yoldur bu, belki! Yüzün değişiyor bazen. Renkler, çizgiler daha güzel, anlamlı, derin kılıyor seni. Capcanlı oluyorsun. Avunma çağlarını aşan bir dirilikte gelip kuşatıyorsun beni; arzuyla hem de...

İçinin ipiltilerini, savrulmalarını, arayışlarını, acını, sevincini, özlemine, bekleyişini, arzularını görüyorum o an: derin ırmaklar gibisin, kendine baktığın, baktır-
dığın an'larda. Seni kucaklayıp öpmek arzusuyla dolu olduğumu anlıyorum işte...

15. Öpmek

'Sevişmek isterim,' demiştin. Uzun uzun sevişmenin daha anlamlı olduğundan söz etmiştin. Nasıl da masum bakıyordun. Dudaklarındaki arzuyu hissettiğim an'dı o an.. Öpüşlere istekli, dilleşmeye, tenleşmeye candan can süzmeye... Aşkın açan gülüdür dil dile kalmak. Arzunun yolu, uzun sevişmelerin soluğu... Özledikçe gidilen değil; gidildikçe, ulaştıkça daha bir özlenendir öpüşmek.

16. Gül

Kanatlanan taç yapraklarının arasından süzülüp gelen özsuynun tadını dilimde hissediyorum. Köpük köpük oluyor o an arzular. Evet, tıpkı yılanların sevişirken kıpkızıla kesilmesi gibi... Bir gül bahçesi gibi açılıyor o düşyatağı... Hayır hayır 'kara' bir kör kuyu değil; köpük köpük bulut, arzunun pınarı, dilin gümeci, bedeninin dili, cana erişmenin yolu... Gül kokusu, gül tadı getiren arzunun tene soluk veren, teni tene ulaştırıp kaynaştıran düşevi...

17. Dil

İçe, daha derine ayna tutabilmek için sözlere sığındığımız ya da onlardan kaçtığımız olmuştur. Ama dilin hükmünden ne mümkün! Bu sözleri sana getiren odur biraz da. Dile getirmek, söz etmek, söze dökmek bir bakıma. Bunları içinde, düşüncende ve duygularında taşıyacağını biliyorum... Sana bir yol açmak istedim: 'Hayatıma çok şey katacak,' dediklerinin yanına koymanı isterim bunları.

18. Kaçış

Bütün gün ayrı ayrı yerlerde gezindik. Kaçırdın bakışlarını yüzlerden, ellerden. Edeceğin sözleri unuttuğunu sanırken; dokunduğun tuşlardan akıp gelen sözcüklerle kanatlandın. İçinden ılıt ılıt yellerin estiğini fark ettin. Kar yağıyordu kente. İçindeki bahar sevincinin titreşimleriyle arzuladığın yer'e, buluşma an'ına doludizgin gidiyordun.

19. Titreşim

Sesin titriyordu. Gecenin uzayan vakti. Sıcak sütün nemi var dudaklarında. Koltuğuna gömülmüşsün, bir başına, karın sesini dinliyorsun; içindeki çığılı bastırarak sözler arıyorsun, o bahar şenliğini anlatacak.

Aynı an'da benzer şeyleri düşünmüşüz seninle. Esriyen tenimin ılgınında doludizgin giderken, sesinin titreşimini duyuyorum. Sözlerini sözlerimin, elini kalbimin üzerine koyarcasına konuşuyorsun. Bir güvercin gibi taşıp gelen kalbinin sesini duyuyorum. Bu sözlerin, **kaçış**'tan öncekilerin, senin için anlamından söz ediyorsun. 'Seni seviyorum'un kıyısında duruyorum ikimiz de!

20. Buluşma

İki kıtayı birleştiriyordu sözlerimiz. İki ırmak buluşuyordu sözlerin duruluğu, tenin esrikliğinde. Ellerimle bedeninde gezinircesine sözcüklere dönüyordum. O an, birbirimize kavuşmak için 'yel' olmaya razıydık sanki!

21. Çığlık

Sanki, her dokunuşta çığlık çığlığa kalacaktı tenlerimiz. Sözlerimiz her birinin anlamını anlatıyordu bize. Hayatı ilmek ilmek saran duyguları, 'yaşadım' diyebilmenin anlamını...

22. Dinmeyen

O kopuşu ve savruluşu dindirmeye çalışıyordun. Sözlerle yol aldık gece boyu. Bir düşyatağı kurduk ikimiz de. ‘Birinın duygularında yaşamanın,’ güzelliğinden söz ettim; dinmeyenin, dindirilemeyenin anlamından bir de. Geceyi böldük ikiye, esrikliğimizi iki örtü yaptık seninle. Yıldızların kayıp gitmediğı gökyüzüne bakarcasına ten tene sarılıp yattık ayrı kıtalarda.

23. Gece

O bir düştü. Düşlenen. Şimdi özsuynuna erdim, tadına bedeninin; tenimi esriten çağılıısına. Ceylan bakışlarıyla esridin sen de. Parmak uçlarımla dokundum düşevine, güllerin rengine büründüler bir bir. Dudaklarımla dokundum başım döndü, dilimle araladım taç yapraklarını pınarlar aktı köpük köpük. Arındım her dokunuşta, sana her adım atışta. Dilinin buğusuna, teninin tadına erdim gece. Kanatlanmıştın bana doğru, yele kapılmıştım seninle. Bakışlarına, duruşuna, diriliğine...

Ah, o neydi; neydi o! Düşçayırılardan esip geçen, ağızda buğulayıcı tarçın tadıyla gecenin esrime gecesi olduğunu anlatan...

Esime
Yürüdüm bedenine doğru.

Gülşah Ergün 2007

24. Esrime

Kuğu gibi salınıp gelmiştin. Dökünüp saçılmış, nar bahçesinden geçmişçesine alalanmıştı yüzün. Dilleşmiştik o an. Kalçaların, incecik belin, omuzların, gerdanın dokunuşun esrimelerindeydiler. Ceylan bakışlarına almıştın beni. İki nar tanesinin narinliğine salmış; evrenin buradan beslendiğini, insanlığın bunlarla büyüdüğünü anlatmıştın. Dokundukça sana, öptükçe bedenini uzuyordu gece, uzuyordu kavuşma an'ımız. Esrimenin kollarında birbirimize koşuyorduk doludizgin, baş başa kalacağımız an'a... Aşk'ın ağulayıcı engelerinin ötesine...

25. Ağu

Ağulayıcıdır her aşk; dağıtıcı, savurucu, esritip sağaltıcı! 'Sus, birbirimize ulaşan sesin sıcaklığını dinle, aramızdaki insani olanı, o titreşimi,' demiştin. Gece, örtüsüne sarmıştı bizi. Kıtalar birleşmiş, tenler kaynaşmıştı. Ağulayıcı söz de, ağuş ormanları da ötede kalmıştı. Gökyüzünde yıldız yağmuru vardı, baş başaydık seninle.

26. Baş başa

şimdi sözlerinle baş başayım: ‘Artık bakışlarla beraber engel olmadığın duygularını daha yoğun yaşamak ve yaşatmak istersin. Artık duygularına dokunmak istersin, önce gözlerinle sonra ellerinle. Parmakların titrer ona yaklařtıķça, yüzüne dokunursun önce. Gözlerine dokunduğun an vücudunda birden sakinleşme olur. Dinginleşirsin. Bu tek kelimeyle HUZURDUR. Çevrenizi sarmıştır artık o büyülü hava.’ Sonra gecenin uzayan an’ındaki söylediklerine döndüm: ‘Yanımdayken kendimi güvende hissediyorum, o an’ın hiç bitmesini istemiyorum...’ Bir kavuşma an’ının anlatıyordun. Ve ikimiz de geceyi uzatma an’ını bekliyorduk. Çünkü, söz bitmemişti aramızda.

27. Kavuşma

‘Onunla aynı mekanı paylaşmanın heyecanını duyarsın bütün benliğinde, zaman bir türlü kavuşacağınız an’a gelmez. Terstir zaman. İnatır. Zaman kavuştuğun an’dan itibaren de geleceğe zgr bırakılmış bir at gibi koşar.’

28. Adım

Bunları söylemiştin. İlk adımdaki kavuşma zlemiydi sözlerin. Narin bir ceylan gibi süzülüp geleceğin an’dı

düŖteki. DilleŖmiŖtik, soluk soluğa sanki! Saçlarının gölgesini almıŖtın yüzümden. Akkuğu kesilmiŖtin her öpüŖte. SinmiŖtik birbirimize sanki! Ve o adımla yürümüŖtük tenin gizemine, esrime havuzlarına girip girip çıkmıŖtık. O bekleyiŖ'e, o buluşup kavuşma an'ına kanat açmıŖtık. İlk adım ne çok Ŗey anlatıyordu bize. İlk buluşma/kavuşma yeryüzünün yeniden inşası olacaktı; bunu hissettiriyordun, bunu yaşıyordum seninle.

29. Yan yana

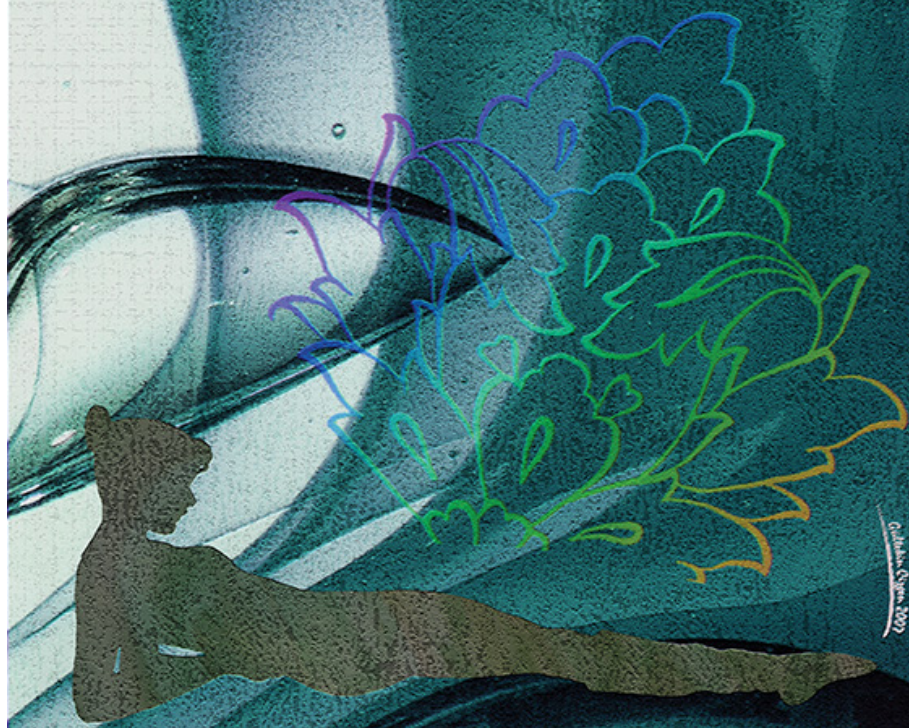
Adını nereye yazmalı bilmem! Esrime havuzlarına mı, sığınıŖ düşlerine mi? Belki de bunu en iyi anlatacak olana gitmeli, Albino'yu dinlerken düşünölenlere. Issızlığın sesi var orada; aşkın, acının, yalnızlığın, hüznün, bir de özleyiŖin. Ŗimdi adınla yan yana duruyor bunlar bende.

30. Ötesi

Ötesi yok, yaşayacağız bunu, biliyorum. Biliyorum geçit vermiyor bağlandıkların; kuşklar, kaygılar, yarılgılarla örölmüş gibisin. Oysa; tüm bunların bendini aşmış da gelip durmuŖtun karşımda. Gözlerin, ötesinde yaşanacakları anlatıyordu. Bir özleyiŖ pınarıydı sözcükler aramızda.

Yakan
Tenin yakanıdır aşk.
Çağrıdır arzunun.

31. Özleyiş

Ten tene uyumak isterdim. Sıcaklığına sararak düşle-
rimi. Bu gece bunu denedim. Özlemin kabardı içim-
de. Gözlerinle aldın beni içine. ‘Beni önce öyle sev,’
dedin; ‘nasılsa bir gün ılgıt ılgıt akacağız ten tene!’
Bunu düşündüm sonra. Teninin rengini, sıcaklığını,
hatlarını... İçimdeki özleyişin sesini dinledim gözle-
rine bakarak; diriliğini, uçarı, delimsek bakışlarını...

32. Zaman

Nereden baksam çıkıyorsun karşıma. Bir baştan bir
başa okyanusu geçiyorum sanıyorum. Zaman dur-
muş, sen orta yerinde hayatın; gözlerin gözlerime tut-
ku ağı germiş.

33. Sarsıntı

Susunluğa bürünmeye başladın. Gelip kapını çalanın
ne olduğunu fark edince oldu bu! Önce sözler uçuşup
duruyordu. Şimdi sende değişimi başlattı. Sarsıntı
an’ı belki bu! Ama izler öyledir. Önce fark edilmeden
gelir hayatımızı yoklar, sonrasında ise döndüğün her
yanda onu görürsün. Oysa o bir yanılsamadır. Gerçek
iz, kendi suretinde gizlidir.

34. An'lar

Dostlarla kalkıp *Karanlıkta Dans*'a gittik. Sözü yarıda kestik, dönüp konuşmak üzere. Hayatı anlamlı kılan da biraz bunlardır. Yani sıradanlıkları aşmak! Selma Jezkova'nın trajik öyküsü dokunaklıydı. Gene de ben, Catherine Deneuve'nun yüzündeki anlam katmanlarına döndüm. Tıpkı sana bakarken yaptığım gibi; onda bin yılın hüznünü, sende ise özlemleri gördüm, erosun çilgın kanat çırpışını.

35. Şarkılardan

Filmin dans sahnelerinin ritmine kapılırken, Selma Jezkova'nın söylediği şarkıların sözleriyle bir an sana baktım, seni düşündüm. İşte bunlardan birkaçı: *Tüm duvarlar büyüktür, çatı yıkılmazsa eğer. // Su gördüm, sadece su; o kadar. // Her şeyi gördüm, karanlığı küçük kıvılcımdaki parlaklığı. Ve bu yeter, fazlası açgözlülük olur. // Hepsini gördüm, görülecek başka şey kalmadı. // Sadece aklında tut, yok daha fazlasına ihtiyacın. // Siyah gece iniyor, güneş görmeye gitti. //*

36. Düşizleri

Sese ses, söze söz oluyorum seninle. Her bir kımıldayıpta sen varsın. Belki de hayatın anlamı orada saklı, seni düşündüğüm yerde; seninle ulaştığım kıyılarda. Sesin sessizliği de bunu anlatıyor olmalı bana!

37. Sesin

Sesine ulaşmak istedim. ‘Hadi, dur; aevlendirme duyguları,’ dedim kendi kendime. Biliyordum ki, ucunda yan yana gelip sesi bölüşmek, ten tene sarılmak vardı. Sustum; bir ses suskunluğu nasıl denerse. Esriklik bir tene nasıl acı çektirirse öylecene sustum.

38. Suskunluk

Biz sussak da, teni susturabilir miyiz? Onun çığıllıklarını bastırabilir miyiz?.. Ya duygularımızın sesini... Gene de bir yolunu bulmalı derim; aşka giden yollar da, bunu en sapa yola düşürmeli ki; yolculuğumuza engeller çıkarmasın.

Sakınma Kendini

*Neden öyle kapatıyorsun
bedenin yalnzlığını?*

Gülşah Ceylan 2007

39. Okumak

Yüzünün bir anlamı var, bakışlarının bin. Gözlerine bakınca bunu okuyabiliyorum. Eğer geçit verseydin, dokununca seni daha çok okuyabilecektim.

40. Geçit

Aşılmaz bir duvar gibi engeldir aramızda tenin arzuladığı. Sana delice koşmam, seni salt arzuladığımdan değil; arzunun kaynağının sende olmasındandır. Bir pınar, bir ab-ı hayat çeşmesi... Gözlerin bunu anlatıyordu bana. Bütün geçitleri aştıran gözlerin.

41. Duruş yeri

Hayata bir yerinden başlamak istiyorsan eğer; şu an durduğun yer en uygunu. Ona dön, onu anla, onunla yol al.

42. Beyhude

Sana *Alexis ya da Beyhude Mücadelenin Kitabı*'ndan söz etmedim hiç. Geçen yıl okumuş, bir de yazı yazmıştım. Bir yerinde şöyle diyordum yazının: “(Alexis) Müziğe döner... Bu bağlantı, ‘sanatıyla yaşamının’ güzelliğini keşfediş onu ‘her şeyden azat’ ediyordur. İçinde

yaşadığı bozgun, tutunamama hali aslında bedenın özgürlüğüne yeniden kavuşmanın çığlığını getirir.”

Şimdi seninle bu kitabın önünde duruyoruz. Ben, bir yolu gidip dönmüşçesine bakıyorum sana; sense susuzluğunu gözlerine, esrikliğini içine salarak o yola çıkıyorsun. Bunun beyhude bir yolculuk olmadığını biliyoruz ikimiz de. Yan yana yol almanın sıcaklığını her dem paylaşmak istiyoruz.

43. Hiçbir şey

Hiçbir şeyi sormadan, bize dair hiçbir şeyi sorgulama-
dan yol almalıyız. Aşkın hiçbir şey olabileceğini düşünerek, hiçbir şeye aldırmadan ten tene kalmalıyız.

44. Özlem

Yanında olunca tenini, uzağında olunca gözlerini özlüyorum. Bunlar yer değiştirdikçe seni daha çok özlüyorum.

45. Doludizgin

Nasıl da birbirimize aktık. Dupduru bir suya doku-
nurasına dokunduk tenlerimize. Köpük köpük, bulut bulut oldun sen. Dokundukça tenimiz tenimize karıştı. Karmakarışık olmamak için doludizgin seviştik.

46. Savruntu

Buluştığımız yerd; sıcak, içten bakışlarla gelinen. Oysa savruntuların başlama noktasıymış orası. Şimdi sesin ötede; bakışların, sıcaklığın... bir başka gökyüzüne kanatlanmışsın...

47. Saklı kalan

Kendini sakladıkça ele veriyorsun. Gidip uzaklaştıkça yakınımnda oluyorsun. Biliyorum; yaşamak istediklerinle baş başa kalınca, acının kaynağına dönüyorsun.

48. Erişmek

O an'ı özlemiştim. Tenine sarılıp uyumayı. Kokuna ve bedeninin tadına erişmeyi... Kollarını açtın; bin yıllık özlemi giderircesine sarıldın, kaynaştık. Sonra gözyaşlarıyla ittin; 'hayır, istediğim bu değilmiş,' dercesine...

49. İpilti

Dokundukça tenlerimize birbirimize ait olduğumuzu anlıyorduk. Duygularımızda birbirimizi yaşattığımızı... Ne zaman ki farkına vardık, engellerin nasıl aşılması gerektiğinin, ayrılık saati gelip çattı...

Anlat Kendini
Çık o köşeden,
kapandıqın yerden
uzat başın:
bak bana.

50. Bakışların

'Beni sev, incitmeden, doyasıya,' diyordu bakışların...

51. Sesleniş

Susuyorsun. Biliyorum ki bir nedeni olmalı. Alıp başını gittin. Avutmak istedin kendi kendini. Kimdi, nasıl biriydi, neler bekliyordu seni... Düşünmedim bunları. Sesini esirgedikçe, şimdi anlıyordum savrunularının nedenini.

52. Neden

Evet, nedensiz olmuyor sevgi de, aşk da. Bir neden yaratmadan da gidilemiyor bir başkasına. Hatta bir neden olmadan da sevişilemiyor. Ölnemiyor bir neden olmadan da. Ama bir neden olmadan da sevebiliyor, sevebiliyor insan.

53. Sevmek

Adını koymak mı gerekiyordu, bilmem! Bir oyun gibi başladı her şey sanırken; aslında bir yolculuk başlangıcıymış tüm bunlar. Şimdi anlıyorum sevmek denen şeyin benlikte nasıl biçim alabildiğini.

54. Biçim

Seninle en uçlara gitmek isterim. Okyanusun ötesine, kutbun ucuna örneğın. Seninle bir ömrü sonuna dek sürdürmek isterim. Tenden tene akıp duran arzuların havuzunda yüzmek isterim her an. Ama sevgin beni biçimleyebilmeli önce; duruşun, sözlerin ve hayatı kavrayışın. Adı aşksa, öyle olacaksa biri ötekine biçim vermeli yürekte, duyguda.

55. Aşkılık

Sık sık o geceye dönüyorum. İniş çıkış an'larına, korkularına, kaygılarına... bunları aştığımız noktaya.. Dokunuşlarla özgürleştığın, bir kelebek uçuşuna kapıldığın an'lara. Ve, 'hadi,' deyip; iki tenin kaynaştığı, birbirimize ılıt ılıt aktığımız an'a. Geceyi aydınlatan an'dı o an, bedenlerimizin tümleştığı o esrime an'ı...

56. Uzakta

Ne söylersek söyleyelim, içimizde, o an'a dönme özlemi var. Şu an seni düşünürken; bedenimin sarsıntısını hissediyorum. Sana kavuştukça renkten renge, biçimden biçime girecek olanı yaşıyorum an an. Uzaktasın, farkında olmadıklarınla baş başasın belki!

57. İnanmak

Sana inanmak isterdim. Kendini yeni baştan yaratacağına. Hayatını baştan aşağı değiştireceğine. Baştan aşağı biçim vereceğine kendine. Kaşa kaş, göze göz dercesine; zamanı an'lara bölerek yaşayacağına... Hayatın bir anlamı, sevmenin paylaşmanın bin bir değeri olduğunu bilmene inanmak isterdim. İnanmak ve yanılmak isterdim. Arzuların ötesine geçebilme düşüne yatabileceğim bir yol arkadaşı olabileceğine inanmak isterdim.

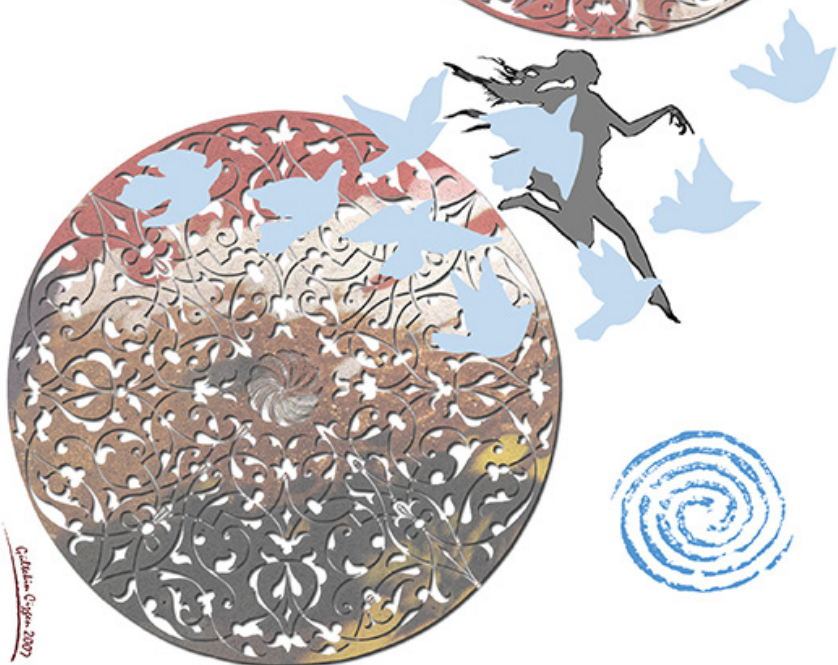
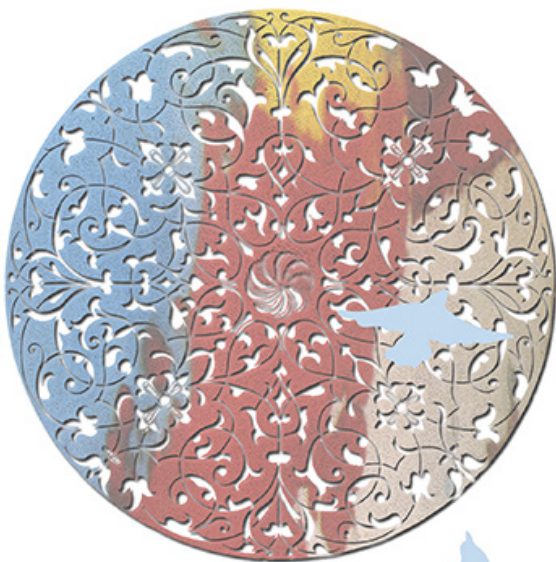
58. Düşüvi

O an'ı özlemiştik seninle. Bir kayıkta ve okyanustaydık sanki! Lodos vardı havada. Bedenlerimiz birbirine koştukça ucu açılıyordu okyanusun; sular bir başka sonsuzluğa akacakmışçasına kabarıyordu. Düşevinin sıcaklığına, tadına erince sular dindi! Biz, o ılıklığın tenden tene geçen sıcaklığında kaybolup gittik. Birbirimize dönüp bakmanın yolunu bulmuştuk. Dingindik, diriydik; arzulu ve birlikte alacağımız yolun esrikliğindeydik...

59. Dilmeç

Dilinle dilleşince anladım bedene yayılan ılıklığın sesini. Dudakların dilmeç kesildi bir an. Yeryüzünün keşfi gibidir beden keşfi. 'O gece kadınlığımı sun-

Gitmeyi Seçtim
Bırakıp gitmek.
Her yolculuk
bunu anlatır
biraz.

mayı öğrendim seninle,' derken; bu da o keşfin bir başka yolunu anlatmıyor muydu bize?

60. Beklemek

Bugün konuşamadık. 'Uygun değilim,' dedin! Sonra bekledim. 'Neden,' diye sormadım. Başka düşüncelere de kapılmadım. Yalnızca sana güvenmek istedim

61. Yönsüz

Yüzünü unuttum sandım. Yalnızca sesin vardı karşımda. Dokunuşlarını da unuttum sandım. Teninin kokusu, sıcaklığın vardı yalnızca bende. Unutmak istediklerimi unuttum, unutamadıklarına sarılıp yönsüzlüğümü gidermeye çalışıyorum şimdi.

62. Sıcaklık

Sıcaklığını yudum yudum hissetmek isterdim. 'Artık oraya ulaşmalı, içime girmelisin,' dediğin an'a gelince; seni her zerrende hissederek, içine akmak isterdim. O pütürlü yolları şenlendirecek, köpürtüleri cansuyuna dönüştürecek sıcaklığını an an yaşamak isterdim seninle..

63. Eros

Bundan kopmamız çok zor. Birbirimize adım attıkça bu yanımızı keşfediyoruz. Eros'un kızı ve oğluyuz. Aynı teni bölüp, birimiz ötekimizden kopamayacağımızın öyküsünü yaşıyor, yaşatıyor, anlatıyoruz birbirimize ve evren.

64. Yazılmasaydı

'Yazılmasaydı, yaşanmayacaktı bunlar,' diyebilir miyiz? Sanmıyorum! Önemli olanı duyguların nasıl dile getirilebildiği. Bizi o kıyıya getirenin anlamını düşündükçe, yazdıkça güzelleşenin ne olduğunu daha iyi görebiliyorum şimdi.

65. Gecede

Gecede adın kaldı; izin, acın, savruluşlarımız. Dokunduğça yandım! Buydu belki seni bana çeken! Gecede gözlerin, başka vurgunları sağaltıyordu bende...

66. Gözlerin

Gözlerin iki alev. Arzuların barınağı, özlemin nişanesi, sevginin bendeşiydiler. Gözlerin beni içine alan;

tenine, düşlerine, sıcaklığına katandılar.

67. Hiçleme

‘Keşke’lerle yaşamadım hiç. Hiç de yaşatmadım. ‘Bir iz bırakan yara da bırakır,’ sözü doğruladı yaşadıklarımı, yaşattıklarımı. Bunlar avunuş değil kuşkusuz, hiçleme de diyemem. Seninle bir yol var ki önümde, bunu hiç görmezlikten gelemem.

68. Düşünmeden

Seni düşünmeden de yaşayabilirim.; sevmeden, özlemeden de. Hayat gene hayat, başkaları gene başkalarıdır bende. Ama sen artık sen değilsin bende, içimde sana biçim vereli beri; bana ait birisin asla düşünmeden edemediğim.

69. Kaç-göç

Şimdi kaç-göç’tesin sen. Alıp başını oralara gitmen de bundandır. Tedirginsin, güvensizsin. Kimin yanında duracağını, kiminle hayatı kucaklayabileceğini bilemiyorsun. Yaşama ustası kesilmek için kiminle hangi gökyüzünde uçman gerektiğini göremiyorsun henüz!

Tadına Ermek
İçimde saklı
duram
uyandırın.

70. Denge

Kadınlık bir şeydir, tıpkı erkeklik gibi. Onları her şey sandığımızda dengemizi kaybedip, tutkuların kurbanı oluyoruz. Sevmek her şeydir, sevişmek bir şey. Düşte, düşüncede yaşatmaktansa; tende yaşamayı arzuluyoruz sık sık. Her şeyi bir şeye feda ediyoruz. Ne birini, ne de ötekilerini yaşamayı becerebiliyoruz. Dengemizi kaybedince seviyoruz sanıyoruz.

71. Sen

Sen uslanmaz birisin. Bunu biliyorum. Bakışların alev, tenin umman. Bunu da biliyorum. İçindeki sıcaklığı tanıdım. Ilıklığını da biliyorum, kadınlığını da. Bilemediğim tek şey var; gerçekten birini sevmek, onda yaşamak için ne yapıp yapmadığın!

72. Delimsek

Evet, delimseksin! Kendini bir kez verince, bir daha geri alamıyorsun. Tutkuların seni sürükleyip götürüyor başka kıyılara. Şu an gittiğin yer gibi... Seni böyle istemiyorum; ne dostlukta, ne de filizlenen sevgide.

73. Varmak

Erendiz Atasü'nün *Kadınlar da Vardı* kitabına döndüm seni düşünürken. Oradan sana baktım. Kadınsı duyarlığını, kimliğinin izlerini düşündüm. Bir de nereden değişmeye başlamanı.

74. Giyin Kuşan

Öyle durma; botlarla, blucinlerle, dağınık, savruk hallerle gelme karşıma. Soyun, dökün, diriliğini öne çıkar da demiyorum. Ama seni anlatan renkleri kuşan, seni senleştiren biçimlere dön. Örtme kendini öyle. Gör nasıl kanatlanacaksın o yeni duruşunla. Daha yakın olacaksın kendine, daha uzak kılacaksın korkularını.

75. Aramak

Sabah aradım seni. Yılın ilk günü. Sesine ulaşmak istedim. Ama bir el benden önce davrandı, seninle aramıza girdi. Kimdi, neydi, neredeydi, nasıldınız... Düşünmedim değil. Gene de ihtimal vermedim. Ama şunları da düşünmeden edemedim: İsteseydi duyardı sesini; gördü ki sen, susturmak istedi çağrıştıracaklarını...

76. An'lık

An'lık mutluluğunu yaşıyordun savrularak geldiğinin kollarında. Avutuyordun kendini, sanıyordun ki sevgiyle bakanı avutmak yaşamanın tek kuralı. Ama bu, aldatıcı bakışın gerçeğiydi, senin kaçınılmaz yanın belki!

77. Uzak

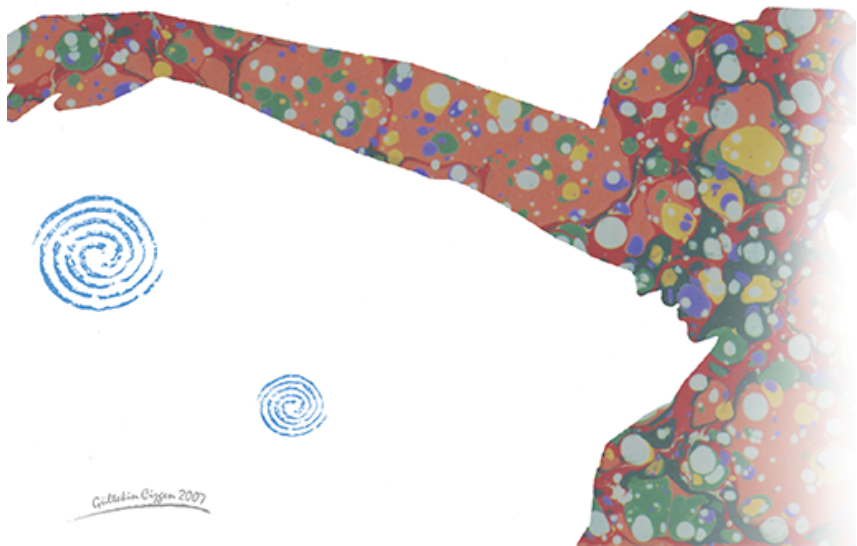
Seni aramayacağımı biliyorum. Artık o hallerini düşünmeyeceğimi de. Sana yeni bir yol önermişim. Aldırmadın, istemedin, seçtiğine gittin. Uzakta olanı yeğledin. Artık bütün ihtimaller uzak senden..

78. Sonlama

Düşünmedim değil; bunları bana yazdırmanın ne olduğunu. Elbette ki 'sen'din her bir sözün kaynağı. Ötesi nedir diye sorma bana. Başlama noktamızın nedenidir bundan böyle anlatabileceklerim. Sendekine doğru yol almışken, bunu sonlayıcı serüvenlere gidiyorsun; düşünmeden, aldırmadan, uslanmadan..

Beklerken Baharı
Mevsimin geçmesini bekleme.

79. Yaşamak

Tükenmeden, tüketmeden yaşamak en güzeli. Anlam katarak, anlam vererek yol almak. Bunu becerebilmek için bir çabası, öngörüsü olmalı insanın. Duruş yerini bilmesi, bir insanın hayatındaki yerinin ne olabileceğini görebilmesi bu yolun ışıltılı yanı olmalı.

80. Şarkılarda

Belki de oradaki izlere dönmek sağaltıcı geliyor insana. Aradığını değil, hissettiğini yakalıyorsun ezgilerde. Bir tür içdinginliğini yaşıyorsun.

81. Unuttum

Yüzünle yüzleştim bugün. Tıpkı sesinle yüzleştığım gibi. Ölüydü, durgundu, uzaktı, dalgındı, yabancıydı; tıpkı bakışların gibi. Adını unuttum bugün. Yeni yılın ilk günü, ilk saatleriydi. Yoktun sen; sesinin rengini, teninin kokusunu unuttum.

82. Yoktun

Yoktun sen. O ses senin değildi; o söz, o iyi dilekler sana ait değildi. Sen yoktun orada, ne de burada. Yitip

gitmiştin, yitik bir yıldız gibi olmak istemiştin. Bir avunuştun yaşadığın, hep kendinden kaçıyordun. Vardığın yerlerde kendini bulacağını sanarak. Oysa kendini de beraberinde götürdüğünü göremiyordun!

83. Dilek

Hep bir şeyler dilenir yeni yılda. Kimi kez sevinçler, kimi kez de olması istenilenler. Sen de öyle yapmayı denemiştin. Sesin soğuk, dileklerin yapaydı. Yalandı bakışların, sözlerin; inanmak istiyordun gene de iyi, doğru şeylere...

84. Kıyılarda

Biliyorum ki; başka kıyılarda, başka tenlerde esmek istiyorsun. Ne duygularının, ne de aklının ibresine bakıyorsun. Neyin serdümencisi olacaksın bunu da bilemiyorsun. Yalnızca akıp gitmek istiyorsun; o kıyıdan öte kıyılara...

85. Sözsüz

Sana, ‘yapma,’ diyemem. Sözünün üstüne söz de getiremem artık. Arınman, yepyeni biçimde ayakta durman gerektiğini göreceğin güne kadar sana ulaşmam hiçbir söz, hiçbir bakış, hiçbir sıcaklıkla. Şu an, öylesine uza-

ğında duruyorsun ki; adını adımın yanında görmek bile bir anlam ifade etmiyor!

86. Yaşadıklarım

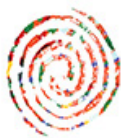
Yeni duyarlılıklarla donanmalı insan. Dokunduğu her şey hayatın bir yanını öğretmeli ona. Örneğin; Atıol Behramoğlu'nun “Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var” şiirindeki gibi solumalı hayatı; ya da Nazım Hikmet'in “Yaşamak Kasideleri” ne dönmeli. Hayata biraz da bunların içinden bakmalı, kendini yeniden yaratmanın ışığına yönelmeli...

87. Adım

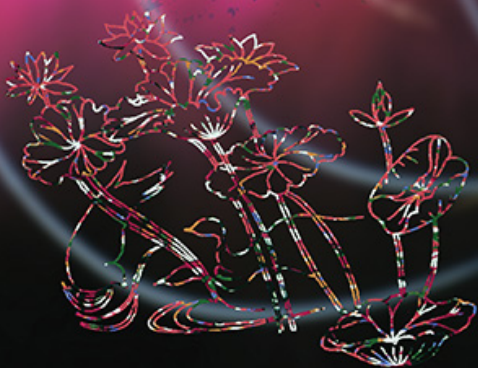
Bana adım atma, istemem! Tenini de, dokunuşlarını da. Savrulmadan, tükenmeden gel. Seni yaşama hünerin içinde görmeliyim; yaşarken de, severken de. Bunu önce kendin için istemelisin. Yola çıkışı bilmek kadar yol arkadaşının da kim olabileceği önemlidir, unutma!

88. Unutmak

Gecelerin esrimeleri gelip geçer. Aslolanı kalıcı olanı yakalamaktır. Yoksa unutuşun kollarına düşer, yitik bir yıldız gibi kayıp gidersin.

Bahçende Gezinmek
Çilqna çetiriyor
beni fısıltılarını.

89. Bakmak

Sana baktıkça sevinci görüyorum, bir de hüznü. Yaşarken seninle, acına tanık oluyorum. ‘Sonrası yok,’ dercesine sarılıyorsun bana. Dilin dilimdeyken bile uğunuşunun sesini duyuruyorsun.

90. Günizi

Sanki daha çok konuşmalıyız seninle, günizini yitirene dek! Daha az sevişmeli, daha çok sevmeliyiz an’ları!

91. Yokoluş

Yüzünde başka göz izleri var. Dudaklarında, ellerinde, gözlerinde... Kaçırıldığın bakışların boşuna değil. İsa’nın Meryem’i gibi değildir hiçbir kadın! Günah işlerken de kendini yok etmenin yollarını arıyor.

92. Boşluk

Ne yapsan, ne etsen boş! Kimseye yar olamayacaksın. Sen de bu uçarılık, aşıklarında bu tezcanlılık varken; ne yapsan ne etsen kendine yar tutamayacaksın. Doldurmaya çalıştığın her an zamanı tüketmek, avunmak şarkısı oluyor dilinde sürekli.

93. Sevgi yordamı

'Sevgi, sevenin bakışlarındadır,' demişti bir dostum. Ne bakışların seni anlatıyor, ne de tutkuların. '*Sevmek bir ömrü harcamaktır,*' desen de sen; ne o ömrün anlamını, ne de sevmenin yordamını biliyorsun.

94. Dinginlik

Dingin ve mahzun bakışlarını nereye sığdırmalı... Ya günü karşılayan gülümlü sözlerini... Bunları anlamalı, anlatmalı... Neden sen de denemiyorsun bunu; o dinginlik denizlerinde yüzmeyi. Belki hayatı böylece karşılaşmanın sırrına ereceksindir orada, yani yazdıklarında.

95. Anlatmak

Anlatmak bir bakıma anlamaktır da hayatı ve kendini. Öte sözler bundan sonra başlar; tıpkı abc'yi öğrenir gibi, bir ömrü anlamlı kılmanın tek yoludur anlatmak.

96. Akıyordun

Saçınıp dökünüp geldin. Bir ceylan gibi baktın. Yalındın. Dokunsam, yanacağımı sandım. Dokundun. Sustum. Ne duman vardı, ne de kor! Çağlayanlar gibi

akıyordum oysa. Bunu hissedercesine baktın. Mutlu görünerek çekip gittin. Böylesine akıyor görünmek için bir başka derdin olmalıydı..

97. Acı

Sana doğru yürüdükçe en çok hissettiğim, senden döndükçe hep yaşayacağım.

98. Dönüşsüz

Yüzünün renklerine baktım. Dönüşsüz yolun izlerini gördüm. Daha derinlere bakınca, arzularının savrunusunu hissettim. Sana doğru yürüdükçe tutkuların ne anlama geldiğini yaşadım. Şimdi bir şarkıda dinliyorum seni; arzularını, savruluşlarını..

99. Son bakış

Şimdi gökyüzü sana kaldı, son bakış da bana. Kanatlanacağın yönün yöncüsü olabilmek için soluk soluğasın, biliyorum!

İşitkin Kalır
Gider söz, ayırlır bakış:
zaman çekip alır
bizden örtüsünü.

100. Yalanlar

Arınmak istediklerine dön bak, bir de tutunarak yol alabileceklerine. İşte bir yol ayırımındayız şimdi, ya avunmak istediklerine gideceksin, ya da anlam verebileceklerine. Ötesini sormak bile gereksiz şimdi!

101. Elveda

Bunu bilerek adım attık. En uçlara gidip gidip döndük seninle. Çağılısını duyduk tutkularımızın. Şimdi o seslerin uzağındayız. Gökyüzünü yeni bir adla tanımlamaya çalışıyoruz.

-Belki de tutkuların rengi,
sesi soluğuydu her bir sözcük.

II. SUSAN BİR YERİN DİLİ

I. Zaman

Zamansızlığın dili orada, düşün düşbozumu, yalnızlığın adı... Adsızlık daha çok söylenir oldu. Yani aidiyetsizlik... Kopuş, kapanış, savrulma... Belki de hiç adlandırılmayan...

Öyle ya, çevre kuşatılmışsınız. İçiniz ayaklanmış bir ordu gibi... Gene de suspusunuz... Yaşadığınız yerin adını ünlemez, o kara parçasını çevreleyen denize kimi zaman aldırılmaz, günün dönüşümüne, mevsimlerin diline alıştırsınız kendinizi. Zamandır sizi anlatan, sizin bağlandığınızdır zaman... İşaretlere bakmaz, haritalarda gezinmez, mazgallara aldırılmazsınız artık... Işığın simyacısı kesildiğiniz doğrudur. Orada ararsınız zamanın rengini, belleğin ışığını. Adlandırmasanız da, anımsadıklarınızla yol almanın yolcusu kesilirsiniz zaman zaman.

II. Labirent

Sokakları adanın labirent gibi gelir sana. Dokunursun kapıların alınlığına... Bir iz de sen bırakırsın geleceğe...'Bir gün okuyan çıkar bunu da,'dersin içinden.

Taşıyan gözlerdir, ki: her birinin izi var eviçlerinde. Kanaviçeler, danteller, bakımlı begonyalar, küpe çiçekler... Bir ömrün tanıklığıdır oradan yansıyan renkler. Gezindikçe o izlerin yansılarını görürsün. Kapı önlerinde sessizce konuşulur. Bakışılır bazen, bir geleni gözlercesine. Anlamaz yabancısı o bekleyişlerin dilini. Kavuşmanın özlemi yansır sokak uçlarına bazen. İşte yeni bir yolculuğa çıkarsın oradan. Ada, dışarlıklı olmanın adıdır kimi kez.

Dokunan günün, eleğinden geçen zamanın sesiyle konuşursun bazen. Taşlara dokunur, kapı önlerinde duralar, eşiklerin aşınmışlığını gözler, pencerelerle dilleşirsin adeta... Adayı, ada insanının yaşadıklarını anlatır bunlar... Bakan gözün belleği olursun. Dersin ki, kendi kendine: 'Adadan gidilmez, ancak dönülür buraya.' Kosta'nın anlattığı da buydu aslında. Atlantik'in ötesinde hep burayı anımsamasını dile getirirken, düşlerinin labirentinde nasıl gezindiğini, adaya dönüşlerinin duygu tufanını nasıl yaşadığını anlatıyordu.

III. Ayrılığın gölgesi

Ah! Şu asmanın anlattığını bir bilebilsek... Belki ayrılığın dilini de çözebiliriz adada. Despina saç örgülerini savurarak gelmişti ayazmadaki Aya Yorgi gününden... Neşecan, şakımişti sevincinden. Geceyi ateşin başında sabaha erdirmiştiler... Sonra, Kosta'nın verdiği asma

Özqürleşme Yolculuğu
Ruhumu açtım sana.

kütüğü getirilip bahçenin en alımlı yerine dikilmişti...
'Pencere önü çardak size,' demişti anneanne...

Şimdi oturup onun gölgesinde konuşuyorlar. Çocuklardan, ölümlerden... Ayrılığın ne yaman bir şey olduğundan...

Nereye gitse, 'ah vatan' der insan. 'Burası başka, çocukluğum, her şeyim... kokusunu özlüyorum adanın... Sabahın uyanışı, martıların sesi bile bir başka...'

Aradığı, çocukluğunun sokaklarda kalan gölgesi idi.

IV. Susmak, konuşmak zamanı

Susuyordu ada. Bircümle börtü böcek, kuşlar, balıklar, ağaçlar konuşuyordu. Zakkumlar, karadut, kekik, ıhlamur, dokundukça yeni bir dil örgüsü sunuyorlardı size.

İşte öteden kopup gelenler... Günübirlik yaşamanın telaşında olanlar... Ömürleri hep kaçış-göçüş üzerine kurulanlar... Ne aradıklarını bildiklerinden değil; bir yere gitmek istediklerinden... Susmanın dili, konuşmanın zamanı adlandırır burada her şeyi. Gelgeç gönüllülüğü kaldırmaz ada... Bağlanmayı, bir yerde durmayı sevenlerin barınağı... Sen ona döndükçe, dilini anlamaya çalıştıkça kendini ele verir... Rüzgârına yön, ışığına seyir, denizine kılavuz olmayı bekler senden.

V. Suda hayat

Ada, biraz da suda hayattır. Her sabah onunla uyanır, geceye onunla girersiniz. Düşleriniz onun koygunluğuyla biçimlenir. Sizi alıp götürecektir bir züm-rüdüankayı, zührekuşunu onsuz düşünemezsiniz. Kavuşturan da, koparan da, sığınışını hazırlayan da odur... Görünenin ötesinde bir dili, yaşam rengi vardır. Ulaştığınız her kıyıyı uçurum kılan bu dingin yüz, buranın koruyucusudur. Yaşamadıklarını yaşatmak isteyen edası ise dillerde şarkıdır bazen. Ada, içdeniz kenti gibi sığınışınıza barınak olur işte o an. Sudaki hayatın dilini öğrenmeye buradan başlarsınız.

VI. Kopuş

Sonra, ada kopuştur; dışta içi yaşamaktır. Atılmış, ötelenmiş gibi de görünse; size ait bir yerin, belirlenmiş bir hayatın karaparçası...

Kopmak, gitmek sığınmak, kaçmak, sinmek, kapanmak, içlenmek ötelenmek... Yani 'gitmek' ne kadar çok eylemi içeriyorsa, her biri adanın alınlığına yazılıdır.

Geçişler duruşlar kopuşlar, içlenmeler kapanışlar sığınmalar, en çok adada anlamını bulur... Yaşadıkça kendini hissettirendir ada. Ne bir ressamın tuvaline yansıyan peyzaj, ne de bir yazarın güncesine düşülen hülyalı satırlar... Ada, sızıdır biraz da. Acıdır, gözyaşındır, parçalanmışlıktır.

VII. Görünmeyen yanları

Ada, can sıkıntısıdır biraz. Özleyiştir... Düşeydir. Dedikodudur, tefe koyup çalmadır... Göze göz, dişe diş yaşamaktır.

Bu yüzden, alır başınızı gidersiniz oradan da. Bu bir bağevi olsun istersiniz ya da bir balıkça barınağı...

Denizi kardeş kılan bakışlarınızın eksilmediğı gökyüzüyle baş başa kalmak istersiniz.

Ada, bir yüzleşmedir, biraz kendinizle, insanlarla bulunduğunuz yerin anlamıyla, ülkenizin tarihiyle.

Bu yüzden sık sık taşların dilini öğrenmek, tarihin saklı yüzünü tanımak istersiniz.

VIII. Tenedos

Size bu adadan bir sır vereyim dilerseniz, yani Tenedos'tan. Ben de Pirî Reis'in, Evliya Çelebi'nin yalancısıyım.

Der ki, Pirî Reis *Kitab-ı Bahriye*'sinde:

“Çanakkale'yle adı geçen adanın arası otuz mil olur. Ancak, bu sözü edilen adanın çevresi de on sekiz mildir. Ada, yükseltisi az, düz yerlerdir. Yüksek yeri, Yıldız tarafından boz bir sivri tepedir. Bu tepe çıkılınca, kırk mil mesafede denizde hareket eden gemiler görülebilir. Gemilerle geçenler de, otuz-kırk mil kadar uzaklıktan o tepeyi bir çadır görünümünde seçerler. Denizden Bozcaada'nın işareti, adı geçen bu tepedir.

Şimdi Serişme Çağı
Kuğum benim. özleminle
sözcüklere sığınıyorum
artık.

Tepenin Karayel tarafında küçük ve alçak bir ada vardır. Bu küçük adayla Bozcaada'nın arasından kayıklar geçemez, sığdır. Ondan başka adacıkların arasından ise büyük gemiler geçebilir. Kalenin karşısında ise bir mil mesafede bir küçük ada daha vardır. O küçük adanın Kible tarafında, deniz içinde bir taş vardır. O taşın her tarafından gemi geçebilir, derindir.”

Evliya Çelebi de şöyle anlatır adayı:

“Rum tarihlerinde bunun ilk kurucusu Kıdafa kızı Mamaça adlı kadın-kral olduğu gösterilir. Sonra Cenevizlilerin eline girip, bu sırada İstanbul'u fetheden Emevî Devleti askerleri buraya da çıkmışlardır. Sonra yine Cenevizlilerin eline geçmişse de, nihayet Osmanlılar almışlardır. Sonra Boğaz Hisarı da, Sarı Kenan Paşa'nın kapitanlığı sırasında, Venedikliler burayı istilâ edip, kalesini mâmûr ve limanını da temizleyerek her birini istihkâmlarla takviye ettiler; ve içine on bin muhafız koyarak mülikiyetlerine geçirdiler. Kaleyi aman ile kendilerine veren cebeci ve yeniçerileri, yeniçeri ağasını, muhafızı olan Abaza Ahmed Paşa'yı gemilerle İstanbul'a gönderdiler. Bunlar İstanbul'a geldiklerinde hepsi kılıçtan geçirildi. Köprülü Mehmed Paşa karadan, Osmanlı Donanması denizden Boğaz Hisar'a varıp, bir gecede yiyecek ve içecekleriyle üç bin yiğidi Bozcaada'ya çıkartıp, arkasından Kazdağı tarafından üç bin serdengeçtiyi de yardımcı gönderdi. Birbiri peşine İslâm askeri gece büyük cenk ederek, kuvvet zoruyla kaleyi ve bütün adayı fethederek, herkesi memnun ettiler.”

Ada, göze geldiği gibi, gözden irak olmanın hüznünü yaşıyor her dem.

IX. Ada'nın yönleri

Yüzünüzü döndüğünüzde ada konuşur sizinle. Bir başlama noktası bulmalısınız. Kalenin ucundaki liman olabilir bu. Ada'yı ikiye bölen Alaybey ve Cumhuriyet mahalleleri iki ayrı dünya olarak çıkar karşınıza... Sokak araları, evlerin alınlığındaki zaman izleri anlatır adanın dününü. İki uçta, iki farklı dünyada yaşamının rengini yansıtan kapı önlerindeki seslere dönünce yüzünüzü, adanın belleğini görürsünüz. Seslerin sizi götürebileceği bir seyri yadsımaz, yürürsünüz ona doğru. O susmak zamanı dedikleri günün, konuşmaya değmez denilen zamanın mührünü çözen bir dili yakalarsınız. Ada, kendini buradan ele verir. Aradığınız yön değil, gittiğiniz yöndür size burayı anlatan.

X. Bir barınaktır, ada

Ada, korku ve parçalanma duygusunun barınağıdır biraz da. Buraya gelenler eğlenmeye, vakit geçirmeye, bunalımlarından sıyrılmaya gelirler.

Bir sığınak gibi gördüklerini itiraf edemezlerse de; yaşantılarının dışı yansıyan hallerinden bunu gözlememiz olası.

Bu gel-geççiler ne adalılar, ne de adayı anlayanlar...

Geldikleri gibi giderler... Günlerini geçirdikleri koylar, bahçeler, kahveler, restoranlar, ödediklerinin karşılığını sunar onlara. Alınan birkaç nesne, şarap,

bağbozumuna denk gelmişse taşınan üzümler...

Ada onlar için bunlar demektir biraz da.

Adayı anlatan dört mevsimin uzağındadırlar... Burada yaşamının biraz da ölmek olduğunu; dilsizleşmekle, acıyla korkuyla, karabasanla iç içe yaşamak anlamına geldiğini bilemezler.

Kavafis'i daha iyi anlarsınız burada... Dostoyevski'ye bağlanır, Calvino'yla yolculuk eder, Lawrence Durrell'la hayatı ve ilişkileri yeniden gözden geçirirsiniz.

Günün pazarlıklarına kulak kabarttığınız olur bazen; satılan evlerin öyküsünü dinler, bağların neden her gün biraz daha verimsizleştiğini anlamaya çalışırsınız.

XI. Adalı olmak, adada yaşamak

Ada, adadır işte. Suskun, dilsiz, içe dönük. Yakar Kaptan, umutsuzluğunun izini, oturduğu iskemlelere yansıtır. Foti Usta'nın ördüğü duvarların neden artık yapılamadığı konuşulur.

Yabancıysanız susarak dinler, yerlisiyseniz gidenlerin bıraktıklarına sahip çıkılmadığından yakınız; sanki buralı değil, burada yaşamının hiçbir yükümlülüğünü taşıyamıyorcasına asına bir eda takınırsınız.

Adalı olmakla, adada yaşamak başka bir şeydir; bunu ancak burada yaşayarak öğrenebilirsiniz...

Ada kentlerinde gezindim, içdenizlerle çevrili kentleri ada bilerek yaşadım... Örneğin; Stockholm, St. Petersburg, İstanbul, Rodos, Kıbrıs, Londra, Venedik...

Aquladın Beni
Geçip durduğum
yerlere bakıyorum.

Her birinde susan bir yerin dilini buldum, öğrendim... Her bir yer kendi tarihiyle anlatıyordu bunu...

Gene de, Akdenizlilik düşüncesinin anlattığı başka bir şeydi...

Adada yaşamak, denizde ölmek düşüncesini de verir insana..

III.

ADA, ÖTESİ YOK...

I.

07 Kasım

Kuşları izledim. Sonra denizin iç çekmesini seyrettim... Pusuluydu hava. Gökyüzü kül rengindeydi. Gelip gelip kıyıyı döven dalgaların gelgitine takılı kaldı bakışlarım.

Ada ıssız.. İnsansız, sessiz... Rengi solmuş her şeyin... Yeryüzü insanla var... Renk, neşe onunla geliyor...

Burada yaşamayı düşündüm. Nasıl olabilir, dedim...

İçeride yaşamakla dış'ta, öte'de kalmak bunun simyasını bilmeli belki de...

Can sıkıcı olan nedir dediğimde; belirleyici ögenin mekân olduğunu düşünüyorum... İnsanın duygu/düşünce atlası da bununla biçimlenmez mi?

Henüz romanın havasında değilim... Ne yazacağımı, nereden başlayacağımı da bilmiyorum...

Yolda düşündüğüm "İkilem"le ilgili notlar alabilirim... Okuyabilirim... Sonra da belki önü açılır yazacaklarımın.

Yazmak için bir neden olmalı... Durup dururken bile yazma dürtüsü bir ivme istiyor.

Dün geceki rüya geliyor usuma... Su ve açılan kuyular/çukurlar vardı... Nehir, akıp duran su...

Ada'da dolaşırken açılan kanallar, çalışan işçiler gördüm... Kapalıydı her yer...

Dilsizdi zaman...

Burada zamansızlığı yazmalı belki de... Silinen, giderek de yok olan... Gece ile gündüz, aydınlıkla karanlık, sıcakla soğuk var...

Mekânın dili burada bunlarla anlatılabiliyor.

Şimdi bunu anlamaya, dilini kurmaya çalışıyorum.

Yüzüme dönük olanların adını koymak yerine, en altta, bilinçte saklı duranları ayıklamak en iyisi...

Bütün yazdıklarımı unutup, şimdi yeniden yazmayı öğreniyorum.

II.

08 Kasım

Bir döküm mü yapmalıyım, bilmiyorum.. Yaşadıklarımın, yazdıklarımın, yapacaklarımın... Çekilme, bir yerde durmak adına..

Burada ne yapar insan? Okur, fal bakar, resim yapar, müzik dinler, mutsuz görünür, kendisiyle hesaplaşır, öteki kıyıları özler, balığa çıkar, bahçesiyle uğraşır, bir sevgilisi varsa onunla sevişir, hayatı yeniden keşfeder. Yüzü daha çok toprağa dönüktür. Sıkılmaya daha çok zaman ayırır...

Ayrırmak, ayrılmak, ayrı kalmak, ayrıksı durmak, ayırıcı görünmek, aykırı olmak burada yaşamının doğasında var..

Yıldızlar Bekler Mi?
Çağlıtısın hissederim
bazen bedeninin.

Ötedesin... Ne içte, ne de dışta.. Hiçbir yere dayanarak duramıyorsun üstelik...

Burada ölümü bekler insan. Bir de hep karşıyı seyreder. Denize bakar, öteyi görür; kendisine ve hayata neden küstüğünü fark edince de ölür...

Adım atamaz. Bu gitmek demektir. Durur. Eylemsizdir. Bekler... Cesareti yoktur eyleme. Derinmekten korkar.. deniz bundan dolayı korku verir ona.

Kendine dönmek, arayışının kuyularında gezinmek ister. Gene de korku mazgallarında döne durur.

Vermeyi unutmuş, almanın anlamı yoktur onda... Kıyıcıdır çoğunlukla... Susan dilin gözleriyle konuşur yalnızca...

III.

09 Kasım

Kapanır burada insan. Sesinin rengini yitirdiği için, içeride yaşamının erincini bulmaya çalışır.

İstekleriyle değil, daha çok duygularıyla hareket eder...

İçe dönüş ve özleyiş...

Tenin özlemi de var... esriyen bedeninin gizlerine adım adım yürüyüş... Ten tene kalışın esrimesini düşünür durursun...

Kapalıdır her şey... Kadın da, erkek de... Örtülüdür ten... Yüzler gibi... Bakarak çıkarmaya çalışırsın...

Saklıdır özlemleri insanların.

Akşamüstü limana yakın cafeye uğradım. Çinli kadın vardı, işleticisi. Civa gibiydi gene. Yerinde durmıyordu. Soğuktan hava. Muslukta yeşil salataları yıkıyordu. Yaşlı bir adam oturmuştu, pineklemişti adeta soğuktan donmuştu bakışları da.. Kedileri bekliyordu genç kadın. Söz yetiştiriyordu bir yandan. Tanımıştı. Telefonda bir ad arıyordu. Kapı açıldı.. Yaşlı bir kadın girdi. Oturan adama baktı. Almanca konuştu onunla. Kedilerle ilgilendi. Büyük olanını kovdu “Bu yemek küçükler,” dercesine okşadı onları.

Çinli kadına baktım... Bedeninin kıvraklığını okudum.. Bakışlarını; “Ne güzel sevilir bununla,” diyordu!

Odama döndüm. Gao Xingjian'ının *Yalnız Bir Adamın Kitabı*'ni okumaya koyuldum.

IV.

10 Kasım

Gene rüyalarla cebelleştim. Tam bir sinemaskop film benim rüyalarım.. Capcanlı, kalabalık, olaylarla örtülü...

Uyandım. Duş aldım... Romanı okumaya devam ettim. Dışarı çıkıp ada sokaklarında gezindim. Kapı fotoğrafları çektim...

Bir tanıdık ses arkamdan adımın ünledi... Döndüm. Tokalaştık. Çekingendi.. Ben çekeleyip öptüm. Rahatladı. Adayı konuştuk... Arayacağını söyledi, ayrıldı.

Bir yerlerden sıra kokusu geliyordu. Sokaklar insansızdı.

Uç bir yerdeyim şimdi... Sesin sessizliği, bedenin suskunluğunda.

Ne yapabilirim burada bilemiyorum. Bir süre daha kalıp romana başlayabilirim belki.

Yazmak neyi gerektiriyor? Diye sorduğum oluyor bazen... Salt görmek, gözlemlemek yetmiyor... Bak-tıklarına anlam vermek, kendinden bir şeyler katıp, üretmek/düşünmek gerekiyor.

V.

11 Kasım

Kaikias'ı anlatmalıyım belki burada. Bir ada müzesi gibi bir mekân yaratmışlar Handan ile İsmail. Daha ilk adımda karşınıza çıkan camekanlı dolaptaki kitaplar, duvarlarda yer alan fotoğraflar bunu anlatıyor.

Gözümüze ilişen her bir nesne ada gerçeğini, adanın geçmişini dile getiriyor... Özenle toplanmış, ayırıştırılarak sunulmuş... Diplomadan, reçeteye, günlük notlardan zarflarıyla birlikte mektuplara değin her şey bir araya getirilmiş...

Bellek ve tarihi düşünüyorum bunlara bir bir bakarken... Onların burada paylaşımına sundukları 'tarin'in ötesinde bir şey. "Buyurun, belleğimiz," derecesine duruyorlar orada.

Şimdi Özleme Zaman
Bekleme öyle,
yüzünü döndürme
gelen qininin sıcaklığına.

Sonra soruyorum kendime: ‘nerede bu insanlar, nerede o hayatlar?’

Gizli bir ‘iç savaş’ta kaybettik onları! Yalan mı?

Bir insanı kendi yurdunda ‘azınlık’ durumuna düşüren nedir? Gao Xingjian, Çin gerçeğini anlatırken, roman kahramanının (biraz da kendisidir o) sürüklediği durumun da bundan farkı yok.

Gine dönüp anlatmalıyım burasını.

VI.

12 Kasım

Hava rüzgârlı. İkilem’e bir adım olabilecek metni yazdım.. Adadaki imgelemde ilk akla gelen belkide ötekinin bedeni... Erotizm... Kapalı kalışın sürüklediği bir durum da diyebiliriz...

Gene de yaşanan mekân/doğa belirliyor insan psikolojisini. Kaçınılmaz olan da bu ya... Çıkıp yürüdüm sonra... Merkezdeki kahveye gittim... Kalabalıktı, dumandı üstelik... Çay içip gazetelere göz attım... Havasızlıktan daha fazla oturamadım...

Yakar Kaptan, Paşa’nın köşede bir sandalyede piknelemişti... Yürüdüm. Rüzgârlıydı hava... oturacak bir başka yer de yoktu... Gelip Kaikias’ta karar kıldım...

VII.

Petersburglu Usta'yı okumaya başladım... Anlatılan öykünün kahramanı Dostoyevski'dir... Ölen üvey oğlu Parel'in izini bulur. Dresden'den Petersburg'a Ekim 1869'da kaçak gelmiştir... Onun hüznü, acı çeken hâli; Ali beyi anımsattı bana... 1977... Aralık. Mustafa Sacit öldürülmüştü... Her şeyiyle onların acılarının tanıyıcıydım... O öykü hâlen bende yazılmayı bekliyor... Babanın acısını sağaltma girişimi... Tam bir Dostoyevski romanı okuyorsunuz sanki. Sarsıcı... Düşünce boyutu da sağlam bir roman...

VIII.

13 Kasım

Akşamüstü yürüyüşe çıktım.. Hava Rüzgârlı ve soğuktu... Öğlen üzerinde gazeteleri alıp kahveye gittiğim de hafiften kendini gösteriyordu hava... Ada iç çekiyor... Kapanmış tüm insanlar... Adadaki bu hâli de anlatmalı... Sinme, iç dönme... "*Bozcaada'da, Kaikias'ta Kalmak...*" Burayı anlatan bir yazı yazmalıyım. Bir de "*Romanın Tanıklığı Sürüyor*"u.

Televizyonda Gülten Akin'ı verdi... "Söz Uçar" programında... Yanımda kitapları vardı. Konuşmuş-tuk, Burhaniye'deydi. Buradan oraya geçip kendisiyle görüşeceğim. Ama gözüm almıyor pek.

Ada, bir köy gibi... Her şeyiyle ama... Sonradan gelenler yama gibi duruyor...

İnsanları burada tutan, buluşturanın ne olduğunu düşünüyorum.

Rumların çoğunlukta olduğu zamanlar üretim/ticaret vardı. Bugün o yük.. Bağcı İbrahim Efendi geçen gün anlatıyordu, bağ yapan birkaç kişi kaldıklarını...

IX.

14 Kasım

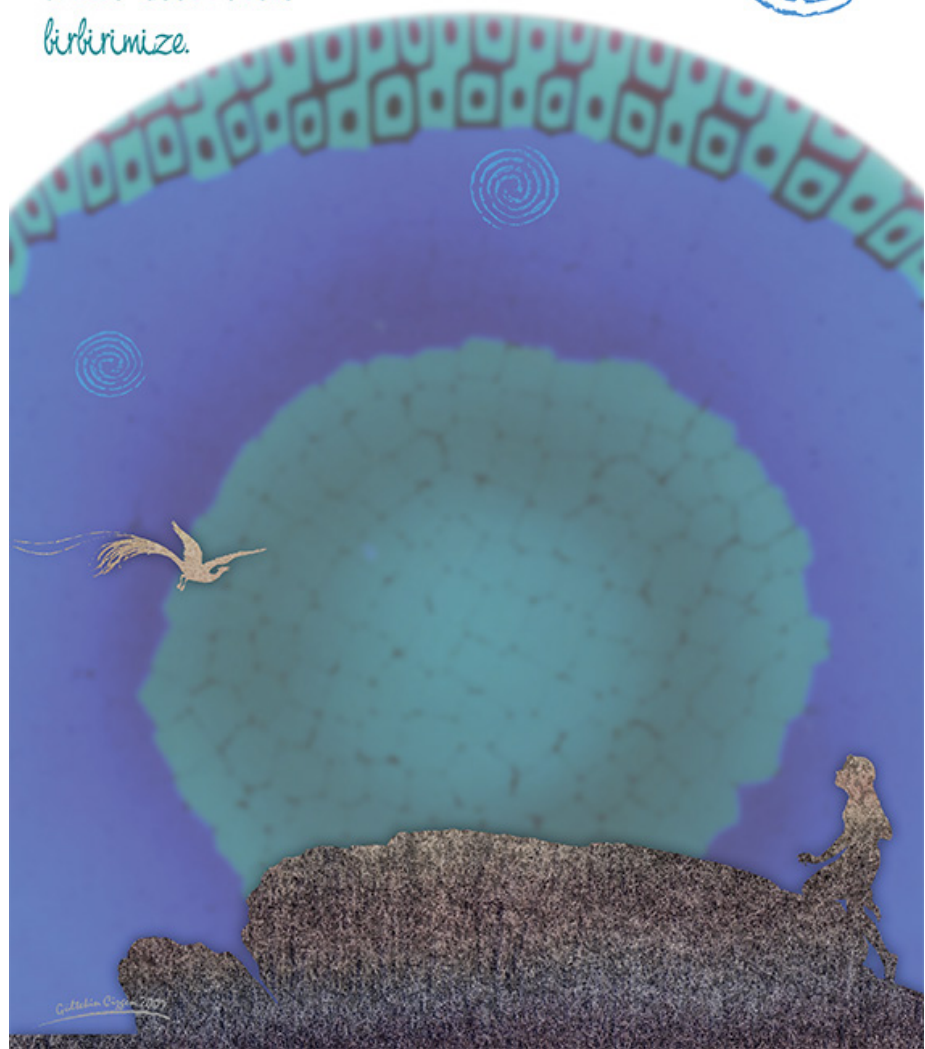
Gece okuması... Gao'dan okudukça siyasal romanın yazılmasının anlamını düşündüm. Çin gerçeğini nice sonra anlatabilen bir kalem...

Sonra uyku... Rüyalar... Hem de ne çok, ne karmaşık...

Romana başlamadım... Evirip çevirdim yazdıklarımı daha yarılamamışım bile... araya kopuşlar girince olmuyor. Tümüyle yoğunlaşman, onun üzerinde çalışman gerekiyor..

O duyguya yakalanmak kaçınılmaz... Yoksa yürüyemiyorsun. Gene de yazabilmenin yolu için çevreni boşaltman gerekiyor... Birileriyle sürüklenerek gidince okunmuyor. Yazı ilgi istiyor; özen, sabır, süreklilik gerektiriyor.

Araladık Gökyüzünü
Araladık seninle
tenlerimizin surnu
birbirimize.

Gülşah Özgün 2017

X.

15 Kasım

Kent mitosunu... Üzerinde dönüp düşünmem gereken... Kozmik bir evrenin kuruluşu, burada yaşamak düşüncesini açmak gerek... Yazarak varılabilecek yerin bir anlamı da orada yatıyor.

XI.

16 Kasım

Efraim'di adı. Selam verip geldi. Masama oturdu. Tanıyormuş gibi davrandı... Yüzlemedim. Meşin gocuk giymişti... Saçı sakalı karışmıştı... yüzünde derin bir keder vardı. Trakyalı gibi konuşuyordu... Çekinerek gelmiş, yüz bulunca açılmıştı. İşsizdi. İş aramak için Çanakka-
le'den buraya gelmişti... Ve öyküsünün anlattı kısaca...

Amaçsız, umutsuzca yol alıyordu... Kendime çay, ona da soda söyledim.

“İçim açıldı, sizinle konuşunca,” dedi. Kalktı gitti.

“Konuşmalısın birileriyle, beklemekle iş gelmez,” diyordum..

Camlı kahvedeyim. Gazetelere göz attım... okunmuyor... İnsanlar oyun oynuyor. Sigara dumanı... Dışarıda rüzgâr var.

Kalkıp gitmeli mi yoksa... Yarın sabah Ayvalık'a mı inmeli? Sonra Burhaniye, Gülten Akın...

XII.

17 Kasım

Gece, Coetzee'yi bitirdim... Tam bir Dostoyevski romanı... onun dünyasını, yazı coğrafyasının, düşünce yapısının izlerini anlatıyor. Etkileyiciydi... Pauel'in ölümünü getirip Neçayev'le buluşturması, onunla bir tür yüzleştirmesi sarsıcı...

Gao Xingjin'in romanı *Yalnız Bir Adamın Kitabı* biraz özyaşamsal izler taşıyor. Sürgündeki yazarın durumuyla, onun Çin'deki geçmişi dönüşümlü anlatılır.

Evet, romanın tanıklığı sürüyor. Bunu yazmalıyım bugün...

"Romanın Tanıklığı Sürüyor"u yazdım.. Gülten Akın için notlar çıkardım... Sonra arabayla ada turu... İçer çekiliş, kapanış...

Adayı anlamak için onun metaforlarından yola çıkmalı... yalnızlık, kapanış, bırakılmışlık, kopuş, öteki, ıssızlık, dışarı, suskunluk...

Sonra İbrahim Efendi ile bağ muhabbeti...

Romanın hiç yanından geçmedim. Başka bir ivme gerekiyor bunun için.

XIII.

(10) 18 Kasım

Ada rüzgarlı... esip savuruyor... odama çekildim. Lorca'dan şiirler okuyorum, "Çingene Türküleri..." İnsanın içini üşüten bir hava... Akşamüstü çıkıp yürüdüm biraz... Karanlık ve koygun bir sessizlik... Evlerde tek tük ışıklar...

Burada böylesi bir yaşama sığınmak... İsmail resim yapıyor... Günü gecesi bununla... İnsanlar çoğunlukla televizyon izliyor...

Kazdıkça öteki hayatlar çıkıyor ortaya... Bağlanma ve tutunma düşüncesi baskın nedense... "Salkım"ı işleten genç karı-kocayla tanıştım dün. Bu akşamda içeride kendi dünyalarına kapanmış akşamı yaşıyorlardı... İstanbul'dan gelip burada yaşamayı seçmişler. Güngörmüş kişilerdi...

Sonra, bu havada Efraim'i, onun mutsuzluğunu düşündüm... üniversitede kızı, ortaokulda oğlu okuyor. Şoför... Emekli olmuş... Geçim derdinde iş için yollara düşmüş...

Sevincin ayazındayım şimdi... Sevginin barınağında... Yersiz yurtsuz, bir sürgün gibiyim... Sürüklemiş... Bir yere bağlanmalı, orada hissederek yaşamalı artık... Bölünmek... bir yere ait olamamak acı... keder veriyor bana... Evlilikse gözaltındaymışım duygusunu yaşıyor...

Sözcüklerin Anlattığı
Görmek sevmektir de. Tıpkı dokunmak gibi

IV. YOL İZLERİ, DÜŞ SEYİRLERİ

Kuş Bakışı İzmir

Bir kente böyle de bakılabiliyormuş demek ki...

Denizi sağlayan kentin yapılarının çatılarına bakıyorum... Bakmak değil seyir bu. Karşıda dağlar... Sıra sıra... Önü Karşıyaka. Demek ki bu yakadayım.

Bir avuç yeşille içlenmiş kiremit çatılı evlerin/binaların bakışçısıyım...

İzmir'e kaçınıcı gelişim kim bilir! Böylesi olmadı kuşkusuz.

Kuşbakışı bakmak, görmek için buradayım belki de...

Çeşme'de, İçdenizde...

Rüzgârlı bir gün. Bir yabancı gibi gelip Çeşme'de günün seyrine kapıldım. Tam bir 'yazlıkçı' kasabaya dönüştüğünden hayat dingin.

Oturduğum kafede bir köşeyi tutan buranın yerlisi dört – beş kişi seçimi konuşuyorlar...

Kişiler hep ön planda... Oy ve kişi özelliği konuşuluyor. Parti yok...

Şuan her yerde bu hava var...

Sabahki toplantıda Hasan Yılmaer, buradaki savaşlardan, Çaka Bey'den söz etmişti...

Didim: Tarihin Saklı Yüzü

Gelip oturduğumuz yerde, tam karşımızda antik kent duruyordu. Korumaya alınmıştı. Buradaki kazı 1700'lü yıllarda başlamış.

Anadolu'nun her adımında rastladığımız bu kalıntıların günışığına çıkarılması öylesine yetersiz ki; bütün kazıların ilk adımını yabancılar başlatmış, onlar sürdürdükçe de devam edebilmiş...

Didim'e doğru yol alırken, yörenin doğasal zenginliği görülmeye değerdi. Zeytin, incir, üzüm... Başlı başına bir kültür... Bunlara yönelik okumaları sürdürmeli...

Yolculuk Okumalarım

Kitapsız bir yolculuğu hatırlamam... Kalemsiz, deftersiz... Ne mümkün... Yanımda bir güven, bir arkadaş gibidir... Çeşitlidir bunlar. Gideceğim yerin özelliğine göre seçerim bazen kitapları...

Bu kez beni özellikle saran ressam Balthus'ün *Anı-lar*'ı oldu.

"Işığı gözetlemeyi öğrenmek gerekir. Eğilip bükülmelerini. Kaçışlarını, geçişlerini."

Böyle başlıyor anlatmaya, Balthus... Aynı eksen de okuyacağım bir başka kitap var yedeğim de, John Berger'in *Zamanımızın Bir Ressamı*... İç içe, yan yana okumayla zenginleştirici bir yolculuk olacak benim için.

"Kuş Sesleri" romanı için yol açısı olabilecek okumalar alıyor beni içine. Bir tür 'alan daralması' yaparak, asıl çalışmalarına yoğunlaşacağım.

Adım adım bir kaçış/sığınış benimkisi belki de. Yazmak/okumak adına çıktığım yolculuğun hep savruluşlar, kuşatmalarla çevrenmesi beni 'dış'ta gezinmeye yöneltmesi...

Sürekli bir arayış... Yerleşik huzur arayış...

Radyoda Ümit Tokcan söylüyor:

"Bağa gel bostana gel/Dile gel destana gel," beni hem çocukluğuma, hem de radyo günlerine götürdü...

Büyülü bir evrendi radyonun sunduğu... Törenselleşen edayla dinlenirdi programlar...

Duygularımızı da evcilleştiren bir pencere açtığını söyleyebilirim. Radyo eğiten, gösterendi... Sanırım bunu ayrıca yazmalı: "Radyo Günleri/m" demeli belki de buna. Anımsama yolculuğunda iç yolculuk önemli.

Samim Kocagöz'ün Oğulları

İzmir'de buluştuk. Fadıl ve Şükrü Kocagöz'le. Mimar olan Şükrü büyük oğlu, hukukçu Fadıl ise küçükü.

Kitapların yayını için hem fikirdik. Tüm öyküleri ve iki romanı dışındakilere program yapacağız.

Sesine Karıştıım Sonra!

Başka bir tın vardı; ötede, ıssızlıkta, ayrıksı,
kendini aşkunlaştıran bir ses.

Evlerini su basınca, tüm kitapları ve evrak, metrukeyi Söke'ye götürmüşler... Babalarının vasiyetlerinin yerine getirileceğini görmeleri onları da umutlandırmıştı.

“Edebiyatımızın belleği “DÜNYA”da ışıyor” diye bir başlıkla sunmalı. Anıları ve *İzmir'in İçinde* kitaplarını bir arada yayımlamakla başlayabiliriz.

Kapanmak

İstedimde bu hep... Kapanıp yazmak, çalışmak... İçdenizlerinde yaşamanın getirdiği dinginlik... Her şeyi o kapanılan mekânda tasarlamak... Yoğunlaşmak... İşte oraya doğru gidiyorum.

YAZIYA/OKUMAYA ayıracağım zaman en özel/kutsanmış zamandır benim için.

Onun Kendine Özgü Yalnızlığı

Özel bir yalnızlıktı İğdebeli Hoca'nınki... Onun içe kapanışını, karlı – buzlu kentteki hayatını bir simyacı gibi işlemeli. O olmaktan çıkarak anlatmalı bunu da... Balthus bir yol gösterici bu anlamda.

Nesneler/imgeler/kavramlar belirlemeli önce. Onlardan yola çıkarak anlatmalı. Bir üçlem kurmalı: nesne+imge+kavram.

EV > İç
KAR > dış
RESİM > uğraş

Ressamın Yolu

Zamanın ve olayların belirlediği bir hayat çizgisi...
1950 TKP Tevkifatı... Her şeyi birden değiştirir...

Bakış görmek kadar, yaşama biçiminin getirdikleri
de onun resim yolunu belirlemiştir.

Arayış

İnsan doğasının istemlerinin önüne geçilemiyor...
Yasalar, kurallar, gelenekler 'engel' olmaya çalışsa da;
içgüdüsel eğilimiyle sürükleniyor. Bilincine egemen
olan arzularının egemenliğine giriyor... Ya da bir ara-
yışa... Hep ikilemi yaşaması ise; bedeninin çekim odağı-
na göre biçimleniyor...

'Ahlâk anlayışı' dediğimiz şey, saflığın/masumiyetin
yanında gene de... öteki, şeytani olan, baştan çıkarıcı...

Bugün, bakınca çevreme; sözü edilenlerin yaşadık-
larını kınayamıyorum bile.

Doğu'da En Doğu, Batı Bakışı

Kıyıda, modern donanımlı bir otel. Restoranına adım atıyorsunuz, duvarda karşınıza iki ahşap tekerlek çıkıyor. Öküz arabasının tekerlekleri... Demir çemberli... Geldiğimiz geri göstermek, geçmişi unutmamak için her halde.

Denizle buluşmanın koinunda “Yunus” imgesi kullanılmış (Altın Yunus), başkaca bir şey düşünölememiş. ‘Ne Doğu’yu tam olarak biliyoruz, ne de Batı’yı.

Ağrısız
Çağırmadan gelmez aşk.
Ama çağrısız da
yanmaz ateş.

V.

KAVUŞAN GÜNÜN AYDINLIĞINDA

1. Yolun Ucu

Sabah, ışıkları görününce İzmir'in; imbat geldi aklıma... Geçince yollarından kentin buraya dair ilk izlenimlerim üşüştü belleğime...

Otele gelip duş alınca kendime geldim.

John Fowles'un *Zaman Tüneli*'ne göz atmak için sabırsızlanıyorum.

Derinliği olan bir yazarla karşı karşıya olduğumuzu söylemeliyim. Onun, özellikle de bir yazar için, önümüzde açtığı ufuk anlamaya/anlamlandırmayı değer.

Çağının kavrayıcı bilinciyle yazan biridir, Fowles. Bu anlamda sözü insana/hayata/dünyanın gidişine dairdir.

2. Bilinmezin Dili

İtalya'da Alacakaranlık (D.H. Lawrence), böyle bir kitap yazmak isterdim. Gittiğim bir ülke/kente dair damıtılmış düşünceleri yazıya geçmek...

Lawrence, 18 Eylül 1912 – 3 Nisan 1913 arası, İtalya'nın kuzeyinde, Garda Gölü kıyısında bir evde Frieda Weekley'le yedi ay kalırlar.

“Herkesten Uzak Bir Yerde”

İşte bir yazı ucu... Gidilen bir yeri kavrayıcı bir bakışla anlatmak... İnsanı, doğası, yerinin özellikleriyle dile getirmek...

“Avrupa, kusursuz ülke”!

Haritada gezilen yerler...

Sanırım bunu da bir dizi yazılarla yapabilirim... Batı’da gittiğim ülkeler, kentler üzerine yazarak, Doğu yüzleşmesini anlatabilirim...

İşte, önümdeki Stockholm – Londra – Paris yolculukları buna yeni bir adım...

Karşılaştırmalarla o yüzleşmeyi anlatmak...

Lawrence, bunu yapıyor aslında... Ülkesinin sanayileşmesi İtalya’nın kültürü...

Eleştirel bir bakış getirmesi, tanıklığı önemli.

Doğu kavramını Batı yüzleşmesinde anlatmak, bir de yabancı kültürlerle tanışmanın getirdiklerini aktarmak.

Sanırım bunun ön yazıları, benim ilk yurtdışına çıkışımla başlamalı.

Bosfor Turizm’le, özellikle en ön koltukta yolculuk... Her yeri, geçilen kentleri görmek sevdası... Hamburg’a varış. Oradan trenle Stocholm’e gidiş...

Dönüşte arabayla Danimarka, o güzergâhtan ilerleyerek Köln...

İlk adım buydu.

İkincisi Bakü yolculuğu...

Makedonya...

Yunanistan.

3. İskele’de Seferis’in Evinde

Mehmet H. Doğan’la Urla’da İskele’de buluştuğumuzda yaman bir imbat çıkmıştı.

Cumhur Kaptan’ın Balık Meyhanesi tam kıyıda’ydı. Vardığımda birasını yudumluyordu. Troçkivari sakalını kesmişti. Yüzünde hüzün, yorgunluğun izleri vardı. Yaşlanmıştı iyice.

“Geline beni görmeden gidersen üzülürüm,” demişti mektubunda.

Rakı söyledik, roka, söğüş, ahtapot salata... Buluştuğumuzda üçü geçiyordu. Artık öğle rakısıydı bu.

Eskisi gibi çalışmadığın, üç saat sonra yorulduğunu söylüyordu.

Altiya doğru kalktığımızda ne çok şeyi konuştuğumuzu düşündüm.

Hayatından, kitaplardan, yaşadıklarından... Ülker’den, Aydın Emeç’ten özellikle... Edebiyat ortamının giderek sığılaştığından...

Sonra iskeleye doğru yürüdük. Seferis’in evini görünce, yapılanın ne denli yerinde olduğunu düşündüm. Önemli bir adımdı bu sahip çıkma, koruma.

Seferis, çocukluğunun geçtiği bu yere, oranın belleğindeki izlerine sadık biridir.

1950 Temmuz’unda İzmir’e adımını attığında doğduğu yere dair izlenimlerini şöyle anlatır:

“Cumartesi, 1 Temmuz 1950. Hava kararırken yaklaşıyoruz İzmir’e. Bu meltem, kırların bu görünüşü ve bitkilerin kokusu: hepsi böylesine bildik. Sonra,

Sesinden Kurtulmak
İsteyen Kim!
Kapadın kapın hemen,
Geceye sardan oldun.

yavaş yavaş şehrin kendisinin görüntüsü beliriyor kafamda. Belleğimde öylesine açık seçik, şimdi ise tanıyamayacağım kadar değişmiş...

Anlamadığım bir büyücülük törenine katılmış gibiyim. Bunun bende ruhsal bir bunalım yaratacağını biliyorum, ama sonuçlarının ne olacağını kestiremiyorum; sanki hiç düşünmeden atmışım kendimi bu yaşantıya; sanki ölümlere meydan okumak için yapmışım bunu... Ama dönmek için çok geç artık. Çark dönmeye başlamış bir kere. Körfezin öbür yakasından birinin durmadan ve amansızca sardığı bir iplikle bağlıyım bu kıyıya.”

Bağlanma düşüncesinin dile getirilebileceği en güzel satırlar. Bu sokağın ucuna çıkınca iskeledeki sonsuzluk alıyor gözlerimi...

Şairin çocukluğunu geçtiği sokağı yavaş yavaş adımlıyorum. Onları buradan koparan felaketi düşünüyorum bir yandan da. Her şeyin birlikte, bir arada yaşamakla güzelleşebileceği inancını yineliyorum kendime.

Ayın kara parçasında yaşamanın, aynı göğün altında hayatı kavramanın bilincini taşıyan bir bakışı koparıp elimizden alanlara ne demeli bilmem ki...

İskele'ye inip, şairin bakışına katılıyorum bakışlarımı. Öteliyorum başka düşünceleri.

Yitik zamanın dilini arayan bakışlarımı onun dizelerine sündürüyorum. Bu kez, şairin imgelemine daha bir kavradığımı görüyorum.

Ondaki sürgünlük duygusu, kopuş, öteki olma düşüncesi beni kendine çekiyor.

Anadolu bozgununu adlandırmanın artık fayda etmediğini anlıyorum. Bir şairin dilde yaşadığı gibi, o dil duygusunu oluşturan yerin/mekân anlamını kavramaya çalışıyorum.

Giderek 'öteki'leştığımız bir dünyanın ilk seslerinden biri gibi geliyor bana, Seferis...

Parçalanmanın, savrulmanın, yurtsuzluğun diline bağlanarak yaşayan şairin açısının çizdiği haritada geziniyorum bir süre...

Biz yazarlar, yitirdiğimizi bulmak için yazının ucuna bağlarız kimi kez. Yazdıkça, o uçlarda gezindikçe kendimize yeni bir yurt ediniriz. Ötekileştığımız dünyanın sanrısına karşı bir tür savunmadır da bu.

Bir kazıcı gibi yol alırız. Hayatın bütün gözenekleri anlamlanır bizim için. Yiten yeni bir imgeleme var olur. Ancak yazıda onun kurulabileceğini, ona ulaşabileceğini bile bile yol alırız. Bir gün, Kafdağı'nın arındakine kavuşma düşü de silinmez hayatımızdan.

Seferis'in yitirdiği dünyanın sanrısını dizelerinde arayışımı sürdürüyorum günboyu.

Sonra, İzmir'in imbatına bırakıyorum kendimi. Şairin günlüğüyle baş başayım artık.

Şairin önümüze serdiği duyarlık alanının sezgisel bakışının derinliğini görüyorum günlüğünün her bir satırında.

4. Günün Sağnağında

Dili tüketen bir bakışa teslim olmanın sanrısındaydım...
Sesin getirdiği ölümcül tükeniş bunu anlattı sana.

Göçebeydi zaman kapanan dilin sağanağında.

Savrulmak, gidip ötekileşmek vardı onda. Bir başkalaşım da değildi bu. Salt ötekileşmek... Bir başka benim duldasında yaşamak ve acı, ne kederli.

Şimdi, güneş sana dönmüş yüzünü. Dağ ötede, deniz burada. İnsanların hengâmesi başlamamış henüz.

Kaçışın dilini arıyorsun... Bağlanmak yok, kaybedilen düş ülkesinin, düş kadınının ardındasın.

Sesi oyuna dönüştürdüm. Ağuladı dil seni...

Yaban her şey. Sevmek, adlandırmak... Burada yabani doğa daha erdemli. Duruşu, sevimlenişiyle daha adil.

Her ilişki yaralayıcı, örseleyicidir bunu biliyorsun. Göçebe ruhun korunmak nedir anlamıyor.

Kederlenerek yaşamak iyi gelir dercesine yol alıyorsun. Oyun kıldıgın düşler sana karşı. Taşrada bir kız çığlık çığlığa. Sesine tutulup ulaşıyor sana... ‘Kör bir batağa doğru gidiyorum. Elinin elime değmesinden tiksindim adamlarla nikâhım kıyılacak. Kendimi kurtarmak için bir sese inanmak bakireliğimi ona vermek istiyorum,’ diyor sana.

Acıya dönüşüyor oyun. Bir sığırcık gibi taşların arasına sıkışıp kalmış...

“Duymak istiyorsan eğer; seni seviyorum,” diyor-sun; telefonun öteki ucundaki ses kanatlanıyor birden.

Adı Konmamış Yalnızlık
Sessizliğin içinden geçiyorum.

“Beni senin büyütmeni istiyorum. Sevgi istiyorum. Beni sevginle büyüt n’olur,” çığığa dönüşüyor o duygulu ses birden.

İnsanlar birbirini ağuluyor her sabah. Cehennemlerin zebanisi kesiliyorlar.

Keder atına binip gitmek istiyorsun buralardan...

5. Aramanı Bekleyeceğim

Kayboluyorsun zamanın labirentlerinde. Unutuyorsun yaşanılanları. Bir yüzyıl dedikleri ömrün yarısını tükettin.

Elem içindesin. Her şey yarım hayatında... Tutunmak da istemiyorsun artık. Bağlanmanın adını unuttun.

Yazdıklarınla yol alacaksın. Onlarla yaşamak senin için.

“Gidip kitabını alacağım, aramanı bekleyeceğim,” diyor öteki ses...

Avuntu...

Sıkıştığı yerden çıkmak isteyen on dokuz yaşındaki gençtin sen de onun gibi bir zamanlar.

Getirilip kentin ortasında bırakıldım.

Kayboldum... Ötekileştim.

“Aramanı bekleyeceğiz,” demişti baban. Acını gözlerine sindirerek bakmıştın... Cebine bıraktığı paranın seni ısıtacağını, yalnız bırakmayacağını sanmıştı.

Daralma ân’ının çığığını anlıyorsun.

Artık o hayatlarda bezin yok. Ona dair yazılacakları da kurabiliyorsun. Hem öncesini, hem sonrasını.

Yaşayarak konuya gidilmez. Yazarak konu çıkarılır. Buradasın şimdi. Kimsenin seni aramasını da beklemiyorsun.

6. Tuzlandı Ölüm Meleği

Yalanım yok. Dili tutulan, kekeme olan bir ben değilim. Gören, işiten, konuşan ahraz deseler yeri.

Yağdı yağmur... Yer gök delindi. Sonra gün açtı. Ortalığı mis gibi bir çam kokusu aldı. Herkes üşüştü seken kekliklerin peşine. “Kolay av,” dedi kimi; kimi de, “kaçan kovalanır...”

Yalansız bir güne başlamak için sözleşenler gökkuşağının altından geçmek istediler.

Koşar adımdılar. Hızlandılar sonra.

7. Adada Bir Mevsim (I)

Çakıp sönen bir imgeydi Muhsin Ertuğrul’un elinden tutup fotoğraf için poz verdiği Yaman Koray’lı görüntüsü...

Çocuk çıplak, Ertuğrul mayolu... 1930’ların sonu.

Adaya çekilmiştir. Gene bir fırtına savurmuştur onu.

Baba, adada köşk inşa etmektedir. Anne Mebrure Alevok’ta adadadır.

Annemi öndeki, babanın arka plandaki hayatları ilginçtir.

1946/47 ana oğul İsviçre'dedirler. Bir yıl kalırlar.

Dönüşte baba köşkü satmıştır, ayrılırlar.

Ses Tiyatrosu'nu kurar.

Fuat Ağralı, dayısıdır (annesinin olmalı)

Yaman Koray'ı daha çok konuşturmam gerekiyor.

Solgun bir günün akşamını anlatmak... Adanın dinginliği karşısında insanların savaş yıllarının gölgesinin düştüğü mevsimde yaşadıkları fırtınalı hayatın bir kesitini de almak...

“Sesi daha kısıktır; daha derin, daha belirsiz, daha sarsıcı ve çabuk unutulunan bir sestir. Ama etkisi sonsuza dek yaşar.” **Joseph Conrad**

8. Joseph Conrad

“Ve sanat, gözlerimizin önündeki evrenin hakkını, onun her görünüşünün altında yatan gerçeği, teklifi ve çok yanlılığıyla aydınlatarak eksiksiz verme girişimi olarak tanımlanabilir. Biçimlerinde, renklerinde, ışığında, gölgelerinde, maddenin görünüşlerinde ve hayatın olgularında temel olanı, kalıcı olanı, asal olanı bulma girişimidir bu; aydınlatıcı ve inandırıcı niteliğini, varoluşlarının öz gerçeğini bulma girişimidir.”

Onun, *Ölüm Seferi*'nin girişine yazdığı önsözü okurken, Muhsin Ertuğrul'un parçalanmış hayatını düşündüm... Ona dair konuştuğum her insanda bir parça/iz var. Kimlerle yüzleşmiş kimler hayatına girmemiş, kimlere el vermemiş ki...

Bağlılık
Bir yerin anlattığı her şey
buna dair aslında.
Sesler, renkler, kokular...
Sonra dil...

Şaşırtıcı, sarsıcı bir hayat!

Bir tür ömrü boyunca “ölüm seferi”ni yaşamış...

İster istemez gene Conrad’a dönüyorum:

“Bu öyküde, şaşkın, yalın ve sessiz insanlardan oluşan unutulmuş yığınlardan birkaç kişinin gösterişsiz hayatlarının fırtınalı bir dönemi anlatılmaktadır.”

Karacasöğüt köyü limanında demirleyen teknede geçen birkaç saat. Sonra eve gidip fotoğraf albümlerine gömülme...

Bir deniz adamıyla söze dururken, onun geçmişine uzandım bu albümlerle...

Büyükada’da geçen çocukluk... Deniz orada başlıyor hayatında...

Sonrasında o fotoğraflardan yansıyan imgeleri düşündüm...

Anne... gösterişli iyi eğitilmiş güzel bir kadın

Baba... batılı bir tip, hovarda!

Annenin babası... varıl biri, Celal Bayar’la

İş Bankası’nı kuranlardan...

Oğul ... yakışıklı, eli kalem tutan biri...

Bu dört ana figür ilginç... Yan karakterler konuşup edince ortaya çıkacak.

Yandaki metni, anlatı ne olacaksa, onun sesini bulabilmek/yansıtılabilmek için yazdım.

Anne/yaşlı yazarın anlatımı...

V. ADA BAKIŞI

ADADA BİR MEVSİM (II)

“Çünkü bildirilecek Şeyler bitmedi henüz.”

Joseph Conrad

1.

Uzaktan, çok uzaktan baktığımda bana silik soluk, anlamsız bir yüz gibi gelen bu adamla ilk karşılaştığımda, bakışlarındaki derinlikten etkilenmiştim doğrusu... Susar gibi konuşuyor, bakarak anlatıyordu.

Çevirisini tamamladığım oyunumu mutlaka ona götürmem gerektiğini söyleyen kimdi? Şimdi hatırlamıyorum.

Artık hiçbir Şeyi hatırlayamaz oldum. Ama oğlumun dayanılmaz ısrarıyla gene kâğıda kaleme döndüm... Onların beni bıraktıkları mevsimi bile hatırlamıyorum.

Bulup getirdiği yazılmış anılar demetine göz atınca, oradaki hayatların başkalarına ait olduğunu, bunların hiçbirini yaşamadığım, tanımadığım duygusuna kapılmıştım.

‘Sahi kim yazmıştı bunları? Onca söz, defter, kâğıt kalem kimin ellerinden akıp geçmişti’ diye de düşünmeden edemiyordum.

İşte yeni sığınağımızdayız... Başkalarına göre hayat, yaşamak burada var.

Bense, o yaşanılardan, sevdiğim o kentten uzak durarak içimdeki sızıları hafifletmeye çalışıyorum.

Tek göz ağrıyla etle tırnak gibi olmamızı yadırgayanlara ne sözüm olabilir ki!

O, benden görüp yazmayı seçti; bense ona bakarak yazma, yaşama gücümü elde tuttum.

Birbirine tutunarak yaşamak da diyebilirsiniz.

O artık yazmıyor. Kendisini denize verdi... O da sızılara gömüldü... Benim yazmamı isterken, kendisine de bir yol bulabileceğini düşünmedim değil!

Ah zaman!

Hiçbir şeyi unutturmuyor. Kalemi elime alıp, defterimle baş başa kaldığım da; anlatacak ne çok şeyin daha olduğunu düşündüm doğrusu.

Bir yerden başlarsam sonrası gelir diyemiyorum artık.

Eskiden öyleydi... Bütün romanlarımı ilk satırını yazdıktan sonra kurmaya başladım...

Önceden düşündüklerimi, kafamda geliştirdiklerimi not ettiğim defterlerimi unuttur, ilk sözü aramaya başladım... Sonrası gelirdi... Bir trans hâlinde yazardım...

Onun ölüm haberini gazetede okumadan önce televizyondan öğrendim... Son görüntüleri akıp geçerken, odadaki son yazımızı hatırladım.

Çağlayan Terin
Karışma
zamanını bekledim.

2. Bozcaada

Bu metni bir ses arayışı için yazdım. Sonu nereye varır bilemiyorum... Mutlaka bir anlatı çıkacak... Bu romanda olabilir, uzun bir anlatı da...

Gece yol boyunca “Geçmişte Yolculuk”unu okudum, yazarın...

1919/1922 yıllarını anlatıyor... 14/15 yaşları...

İnsan davranışların anlatmaktan vazgeçmeli. Atmosfer yaratıp insanı bütün gerçeklikleriyle içine koymalı.

Çöl İlerledi

Sustuk. Zamanla sarılır yaralar dedik kendimize.

Dile tutamaç olan sözleri yaban kıldık. Çöl ilerledi içimizde...

VII. DÜŞSÜZ ZAMANLAR

1. Davranışların Anlattığı

Bir grup Rus yolcunun davranışlarına dikkat kesildim... 20'li otuzlu yaşlar... Giyim kuşamlarının, konuşma ve davranışlarının anlattıklarında bir soysuzluk vardı.

Çözölmeye gelen, birden bire oluşan bir olgu olduğunu sanmıyorum. Sistem kendi içinde virüsünü hazırlamış. Belirli bir kesim oraya gelmişti sanırım. Buradan bakınca o yansıyanların izlerini görebiliyorsunuz.

2. Manzaralar, Renkler, Sesler

“Manzaraları ve renkleri Proust’tan iyi dile getiren bir kimse tanıyor musun, diye sordu Antoine.”

J. Semprun, s. 161

Karanlığa doğru yol alınca, başlayan acıyı hissettim. Dipten gelen bir dalga... Böylesi yaşamak bir yazgı gibi...

Arada bir parıldayıp sönen ışıklara baktım. Sessizliğin diliyle konuşmak için Jorge Semprun’un *Beyaz Dağ*’ını okumaya koyuldum.

Üç gün daha buradayım... Antik bir coğrafyayı adımlayacağım...

Yazarak sağalma en iyisi.

Demir Özlü ile Hüseyin (Haydar) gelmişti. Bir süre yazıya dair konuştuk...

3. Gün Sağalması

Zamanın değişken yüzüne bakıyorum buradan. Sığlık her yerde aslında. İnsan yaşantıları, mekânlar, adımlanılan yer, bakılan ufuk...

Her şey insanda başlıyor...

Uzaktan, daha sabahın erinde gelen kirlili bir 'müzik'... Uyanışın nağmesi...

4. Yaklaşım

Semprun, KAFKA > MUSIL > BROCH için Prag çemberi/Viyana çemberi nitelemesinde bulunur.

Yaralayıcı bir bakışla yazar. Belleğin izlerindeki sarıntılardır onun anlatısında iz bırakanlar. Savaşın çığlığını duymak değil, sıcağı sıcağına yaşamaktır ondaki anlatı sonrasını biçimleyen... Sınırların, coğrafyanın ötesinde bakar insan/toplum gerçekliğine.

Bu anlamda Semprun'u, Kafka/Musil/Broch hattının ötesindeki bir hattının (İspanya/Fransa hattı) öncül yazarlarından biri olarak nitelendirebiliriz. Juan Goytisolo/Michel Castillo ile bu hattın bir ucunda dururlar. Ötede Sartre/Paul Nizan/Audre Malraux durmaktadır elbette.

Senin Yalnızlığın
Senin yalnızlığın
örtülü çiçek,
gölgele bahçe,
sırlı kapı.

5. John Fowles

Fowles'un Türkçedeki ilk çevirmeni Münir H. Göle, "Fowles'un yapıtlarına 'bütünü görme' ışığı ile yaklaşmalı" diyor.

OKUMAK, YARATICI DENEYİM, burada, onu anlatan bir metin kurmalıyım. Ondaki düşünce eriminin aurasını ortaya çıkarmak için denemelerine de bakmalı.

Abanoz Kule'yi okumaya koyulunca, daha ilk satırlarda yol alırken; "KÖRLÜK" diye bir metin yazmaya başladım. Bir öykü olabilir umuduyla yol alırken, romans havasına büründü.

"Başka Günler Olacak" için bir açılım.

Böylesi bir mekân roman yazmaya elverişli. Romanın dokusu ekseninde kitaplarla kapanıp yazmalı. Başka hiçbir şey yok... Onlarla soluklanarak, sevişip koklaşarak yazmalı.

6. Roman Düşüncesi

Dün, yaklaşık 22 sayfa yazdım... Artık romanın yolu görünüyordu. Başlangıç mı, yoksa ara bir bölüm mü; şu an belirsiz...

Yazılanlara dönünce eksiklikleri görüyorum. Ritim var... Biraz duygu, atmosfer zayıf, betimleme, karakterlerin çizimi de öyle...

Yeniden yeniden yazmalı. Az çok aurası belli.

Bir metin insanı teslim alınca, kapanıp kalıyorsun. Arada bir soluk alıp araya başka yazılar sokmalı diye düşünüyorum...

Yazdıklarım (“Körlük”) tamı tamına 28 sayfa oldu.

7. Romanda Ritim

Romanda ritmin tek başına bir anlamı yok. DÜŞÜNCE/YOĞUNLUK/DERINLIK olmak zorunda.

Ritim anlatının akışkanlığını, olay örgüsünün görünümünü/seyrini sağlar. Ama asıl önemlisi düşünce boyutudur. Bu da işte ATMOSFER yaratmayı sağlar.

Yazı, (roman) alıp başını gidiyordu. Durdurdum. Belirli bir tasarım da gerekiyor. Geldiği gibi yazmalı sürekli.

8. Günü Yakalamak

Uyanışla doğuyor gün bana... Sesler, hafif bir esinti... Denizin hışırtısı.

Başlayan günün işaretlerine bakıyorum... Zamanın dilini kurabilmek için önce okumaya dönüyorum yüzümü, sonra da defterlerime, kalemlerime.

9. Anlatının Aurası

John Fowles'u okurken, romanın yüzyılımızdaki gerçekliğinin ne anlama gelebildiğini düşünüyorsunuz... Fowles, bir köprü kurar. Dünün romanını asla yadsımaz. Oradan yansıyanlara ekledikleriyle bugünün dünyasını, insan – doğa, insan – insan gerçekliğini sorgulayıcı bir bakışla anlatır.

Romanlarındaki baskın karakterlerde gözlenen ah-lâk eleştirisi, psikolojik boyutun sorgulanışı roman düşüncesinin neleri içerip içermediğini de anlatmaktadır.

Fowles, yazdıkları üzerine kafa yoran, roman yolunu farklı disiplinlerle besleyen, sürekli biçem arayışında olan bir romancıdır.

İyi bir anlatıcı olmak için hayatın içinde olmak yeterli değildir. Oradan devşirdiklerini hangi potada eritip, hangi imbikten geçireceği önemlidir.

Romancı, hayata/insan gerçekliğine kendi ulusal sınırları, salt kendi kimlik duygusunun penceresinden bakamaz, bakmamalı da.

Anlatısını oluşturan renkler kendi dilinin, yurdunun özelliklerini taşır. Ama insani durumlar, yaşamsal gerçekler bir İngiliz'e, Fransız'a, Türk'e göre olamayacağına, değişemeyeceğine göre; romancının buradaki asal kaygısı o insanlık durumlarının nasıl/ ne biçimde anlatıldığıdır.

Fowles, bunu, kendi yazı evreninde çözmüş, hatta bu konudaki düşüncelerini anlatılarının ötesinde yazınsal denemelerinde de dile getirmiştir.

Görmek
İstiyorum Seni
Kimsin,
nasıl birisin,
görmek istiyorum
seni.

Onun Őu dűŐünceleri, bu baęlamda, ilginçtir:

“Ben bir İngiliz yazarı olmak istemiyorum: Avrupalı yazar olmak istiyorum, mega – Avrupalı (yani Avrupa artı Amerika artı Rusya. Artı, öz olarak Avrupa kűltürüne sahip daha neresi varsa.) Bu, kendi boyunu aŐan hırslara kapılmak değil, yalnızca sağduyu mudur? Sırf İngiltere’de okunsun diye yazmanın amacı nedir? Ben İngiliz de olmak istemiyorum. İngilizce benim dilim, ama ben mega – Avrupalıyım.

Atlas durumu: Dűnyayı omuzlarında taŐımak. Her yazar bunu hiss ediyor olsa gerek; yarattığı dűnya onu ezer, yere yapıŐtırır. Kitabı okurken bunu bazen hissedersiniz.”

Doęrusu, Fowles’un hangi anlatısını/romanını okursanız okuyun bu dűŐüncelerini pekiŐtiren bir boyut bulursunuz.

Őstelik Fowles, birçok okuma katmanı sunar size. Yazarın yazınsal birikimi sizin karşınıza okuma deneyimi olarak çıkar.

Yazdıklarından kolayca kopamazsınız. Alttan alta akıp duran saęlam bir öykűleme, onun üzerine beliren olayörgűsű, bir ũste çıkan anlamsal/dűŐünsel boyut, bunları sevimleyen roman karakterlerinin özellikleri...

İŞte bu noktada öylesine bir yazarla karşı karşıya olduğumuzu hissedersiniz ki; Fowles, gelir yapıtlarıyla baŐucu yazarımız kesilir.

Bugűnlerde elimden dűŐürmedięim yazınsal deneyimleri/söyleŐilerinden oluŐan *Zaman Tűneli* kitabı, baęlandıęınız bir yazarı karŐınızda bűtűn yönleriyle görmemizi saęlayacak bir birikimle yűklű.

Okurken hep düşünmüşümdür, yazın ortamımızda, böylesine damıtılmış düşüncelere sahip kaç romancımız var... Kaç yazarımız dünya yazarı olmak kaygısıyla yazı serüvenini anlamlandırıyor...

10. Marguerite Yourcenar (1903 – 1987)

İşte benim benzersiz yazarlarımdan biri daha... Burada, ona neden bağlandığımı anlatacak değilim. Yourcenar'a dair bir albüm – kitapla süren, hiç de kopmayan okuma/bakma/görme, yazarımı tanıma/anlama/yorumlama yolculuğumdan söz edeceğim size sevgili okurum.

Onun *Doğu Öyküleri*'ni bilirsiniz. Orada, bir ressamın öyküsü vardır; bilmem anımsar mısınız?

11. Uçuş Zamanı

Her dönüşün dinginliği vardır... Sular çekilmiş, bellek duralanmış. Yarınki günün bakışı alır sizi içine.

Bu kez, çok daha verimli bir yazı zamanı yaratabildim diyebilirim...

Öykücüler, roman, denemeler...

Verimli okuma yoğun özlü yaratıcı okuma seyri... Semprun, Fowles'la yaşadığımdı...

Yolculuklar besleyici olmuştur benim için her zaman.

VIII. TUFAN ÖNCESİ

1. Yüzün Senin

“Sen gece misin?”

Rilke

Geldin. Işığına boğdun beni. Gittin sonra. Ne sesin, ne de soluğun çıktı.

Yüzüne dokundum bakışlarımla... Şimdi onların izinde gözlerim...

Alıp getirdim seni bu kıyı kasabasına. Geceye bir adım kala, poyraz esintisini tenimde hissederek bakıyorum yüzüne.

Konuştuklarımız bir bir aklımda.

Gittin. Sustun sonra.

Gece misin yoksa sen?

2. Yüzünün Gezginiyim

“Koştum geldim ta sınırına değin

Burdan ötesi suskunluk, zaman”

Melih Cevdet Anday

Birinden birine geçiyorum bakışlarının.

Bekliyorum
O günü bekliyorum

GülüŖüne beliren gamzelerin, gözlerinin duruluğu beni o âna götürüyor. Narindin, ezgiliydi sesin. ŖaŖkındım karŖında. Her bir satırına sinen duygululuk halinle karŖımdaydın iŖte. Sınırına kadar gelmiŖtim.

TaŖıyordun sana doğru... Deli bozuktu sözlerim. Yalnızca bakmak, gözlerine dalıp kalmak istiyordum. Tam buluşma ânında ürperiyor, kaçıırıyordun bakışlarımı senden.

Sakinmeden, yüksünmeden gelmiŖtin.

Yüzünün gezgini olduğu ânandan beri sendeydi aklım. Göz ucu bakışıydı benimkisi. Kalabalığın arasından bir alev gibi çıkıp durmuŖtun. Adımlarımı geri çekip kalabalığa karışmıŖım o gün.

Sonra, dönmüŖtüm yazdıklarına. Yeni bir vurgundu bu da bana.

Işığın yüzüne yansımalarına bakıyorum...

Uzaktasın. Aramızda deniz, sonsuz kıyıları var...

O günden sonra hep bekledim sesini, bir sözcüğünü... Hemence kapanmıŖ, yok sayıcı kesilmim.

Yüzünün gezginiyim Ŗimdi. Ötelere bakıp gülümşüyorum. O ânları yakalamıŖım nedense.

DemiŖtim yeni bir yaş dönemecinde gelecek asıl vurgun. Yüzünün gezginliği bunu anlatıyor bana.

3. Ötede Durmak

*“Ve gözlerin. Delilik denizlerim benim.
Yitişimin inatçı gömütleri.*

*Boşalmış bir dünyada serin sessizliğini
Derleyen kayırmazsız saat.”*

Melih Cevdet Anday

Bir sayıklama bu, biliyorum. Ten esrimesi değil, duygu kabarması beni ona götüren.

Ötede durup bakmak. Bir süre varlığını hissetmek... Yakınlaşmadan... Anlamaya çalışmak.

Bilinmezlik yolunu aşmalı önce. Kıyısına varmalı sonra da.

Böylesi başlangıçlardan geçtim. Ufalandı zaman, örselendi duyguların... Yeğlediğinde ötede durana gitmek...

Ateşin çevresinde bekler gibi bekliyorsun onu...

Dilsizleşme süreci gerektirir aşk...

Anlamalı, anlatmalı, hissettirebilmek için... İmlerden yola çıkınca, bir yerden sonra, içgöze seslenebiliyorsunuz.

4. Uzaktasın

SİZ
Sizinle acıkıyorum, susuyorum;
Siz mi yazdınız bütün kitapları?

Sizden mi yeşil bu ağaç?
Sizden mi yuvarlak bu çakıl?

Sizden mi, sizden mi savrulması
Batık, denizin ucunda.” Güneşin,
Edip Cansever

Aşk, uzaklıktır. Yakınlaşamamadır. Dokunamama, görememe ulaşamamadır. Gölgeler hayatı. Göremezsiniz onun nesnesinden başka bir şeyi.

Dokununca büyü bozuluyor.

Fotoğrafına bakıyorum. Duruşun, aramızdaki uzaklığı gösteriyor.

“Sen” diyememedir aşk.

Dilimin süratüğü ân, ter basmıştı. Düzeltmiştim sözcüğü... “Siz”le yürümüştüm aramızdaki uzaklığa.

Ulaşamama duruşu/bakışı var suretinde. Bütün yolları kapattım. Aramamak, ulaşmamak, derbederin olmamak için.

Şu an sana ulaşabileceğim hiçbir şey yok, bir tek yazı dışında. Yazıyorum, kendi sesimi kendim dinliyorum. Fotoğraflarınla aramızdaki yakınlık kadar bir uzaklıktayız belki de! Kim bilir şu an neredesin kimlesin, ne yapıyor, neler düşünüyorsun...

Gültekin Çiğdem 2007

Adın Senin

Adın senin, gerçeğin yansıması.

5. Saklı Ben

*“Maskeler takıyorlardı yüzümüze,
acılı ya da gülünç.
Aynamız yok ki tanıyalım kendimizi.”*

Oktay Rifat

Aşk saklı yanımızı ortaya çıkarır. Açılır iç gözümüzün gözenekleri. Yaşama dervişi kesiliriz.

Gidilmez ona, gelir aşk... Hayatın kuytu bir yerinde değildir aslında. Biraz rastlaşmalar, biraz da dönüp bakma görmedir onun kimyasını depreştiren. Yani saklımızdakini ortaya çıkararak.

Böyle uzakta durması, hayatı gölgelemeden seyri-
ne bakmak yetiyor şu an...

Tutunuyorum fotoğraflarındaki suretine, bir de onun için yazdığım sözcüklere.

Ne demişim ona dair, diye dönüp dönüp okuyorum. İlk kez başıma geliyor bu.

Bu çizgi çok nettir yazı hayatımda yazdığına inanam başka, ama o satır aralarını okuyarak yüzünün anlamına dönüp bakmam... Gönderdiği üç fotoğrafa bakarak saklı duranı çıkardığımı söylemeliyim.

6. Gitmek

TRANIO

Ne olur söylesenize efendim,

Aşk bu kadar çabuk mu çarpar insanı?

W. Shakespeare/Huysuz Kız

Şu an ona gitmeyi, bunu anlatmayı ne kadar isterim. Bilmeli beni, dört karedeki yüzünün anlamına baktığımı öğrenmeli...

Bu kadar çabuk olandır aşk... Uzun beklemelemlerle, ölçüp biçmelerle olmaz...

Sessizce gitmesi, dönüp hiç ses vermemesi...

Gidişiyile sırta kadem basması...

Bir ânlık ilgim onu ürkütmüş olmalıydı...

Görünce ürkütlüm... Söze hemen başlamıştık... Yıllar öncesi bir yerlerde kalmışız gibi...

Ölçülü ve çekingendi... Hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Bir anneydi belki, evliydi, aşığı vardı belki de... Biriyle paylaştığı bir hayatı...

Sahi, o gelen ve de giden kimdi?

Bu fotoğraflardaki kadın mıydı, yoksa başka biri mi?

7. Adlandırılmayan

*“Çünkü
en uzak sınırlardadır güzelliğin parlaklığı,
insanı en uzak sınırlardan aydınlatır;
bilgiden ve sorudan irak;
zahmetsiz,
yalnızca bakışların yakalayabildiği,”*

Hermann Broch/Çev: Ahmet Cemal

Orada, o bakışlarda görmek istiyorsun sevinci, bağlanmayı. Bakışlarınla yakaladığın güzelliğin ışığıyla yol almak istiyorsun... Adlandırmadan...

Dile dolamadan açılmak istiyorsun duygu denizine onunla.

“Yeniden sesine kavuştuğumda, adlandırılmayanı söyler miyim,” diye de sorup duruyorsun kendine.

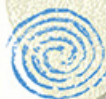
8. Aralanan Bakış

*“Taşırdın sınırsız bakışlarını
Burda, sabahın beyaz acısında.”*
Edip Cansever / “Neler Almalıyım Yanıma”

Yanıma aldığım dört fotoğrafına bakışım üzerine kuruyorum bu metinleri.

Hep bir yöne bakan duru bakışlarınla, tebessümünü kezlerce okumaya çalıştım.

Gözlerin Senin
Çağrısızdı bakışların.
Duruşdu,
edalıydın,
dillendinin tansın
gösterendin.

Kendini tutan, hemence ele vermeyen, kapanabilen biri...

Gülümseyerek elde değil!

Bir fal'a gibi konuşuyorum. Bugün Mudanya kitapçısında kitapları elden geçirirken; "Rüya Tabirleri" ile "Fal" kitabına ilişti gözüm... Almaktan vazgeçtim. Ama aklım orada kaldı.

Sana dair okuyup görebileceklerime ek sözlerde gelebilirdi bana oradan.

Başkasın sen. Burada, karşımdaki fotoğraflarında başka bir 'ben' var; konuşurken ki aralanan bakışlarında bir başka ben.

Söyle, hangisisin sen. Dönüp ona bakayım, ona doğru yürüyeyim.

9. Yazarken, Sen

"Yazmak, yazmanın mutluluğu içersinde kendi mutsuzluğunu unutana kadar yazmak."

Elias Canetti / Çev: Ahmet Cemal

Yazarken, sana dönüyorum yüzümü. O an bütün yollar sana çıkıyor. İçimdeki uğuldayış diniyor.

Yaşamdaki her ipilti seni bana hatırlatıyor şimdi...

Kitabını almadım yanıma. Unutmak istedim sözcüklerini... Üstüne gitmek istemedim bakışlarının. Suskundun, habersizdin, kendi yolunda akıp gidiyordun. Aklını karıştıracak sözler etmenin zamanı da değildi.

Sana bakıyorum yazarken, düşünürken aklımda-
sın. Her bir izde seni görür oldum.

İşte bir gazete haberi:

“Girit halkı para topladı El Greco’yu aldı”

Resmiyle adasına dönen ressamın tutkunuydum ço-
cukken... Hüzün verirdi renkleri, insanların yüzleri...

Onun adasının rengiydi: yeşil mavi hüzün. Yüzün-
de oradan izler olmalı.

Derleyicidir aşk... Biri yaşar/hisseder, öteki durur
öylecene. Tek kişilik gerçeğini değiştirememişiz yüz-
yıllardır.

Hayatın ipiltilerinde seni görmem, sana bakmam,
yazarken seni hissetmem de bunun bir örneği...

Fotoğraflardaki yüzünün anlamı kadar, sesinin tı-
nısındaki rengin algınındayım şimdi.

Yazdıkça sana doğru sürüyor, bakışlarını ezberim-
de tutmaya çalışıyorum...

10. Söylen/En

*“Epiktetos’a göre, herhangi bir arzu
duymadan güzel bir
kıza veya güzel bir oğlana bakılabilmeliydi.
Bunun için,
insan tümüyle kendi kendine
egemen olması gerekiyordu.”*

Michel Foucault/Çev: Turhan Ilgaz

Bakışlara yansıyanlardan kurtulmanın yolu yok.

Gönderdiğim üç fotoğraf söylenmeyenlerin izini düşürmüştü bakışlarıma.

Konuşmuştuk o gün seninle. İçtendin. Sevinçliydin. Yazdığın görülmüş, doğru algılanılmaya çalışılmıştı.

Aramızdaki söylen böyle başlamıştı. Tek başına güzellik anlık bakışı cezbede bilir ancak. İnsanda arzu da uyandırabilir.

Düşüncenin güzelliğiyle taçlana güzellik... Yani ikisinin bir arada olmasıydı beni sana döndürüp baktıran...

Salt bakmak için bakmadım sana. Sevmek için gözeneklerini yokladım içimin. Ürpertmiştin beni... Gözlerimi alamıyordum yüzünden...

Bilincimdeki söylemin bini bin parçaydı.

Sonra geldin sen... Uysaldı bakışların, saygılı/ölçülüydü sözlerin.

Bir romancı/eleştirmen (gibi) olarak karşılıklı oturmuş yazıdan/edebiyattan romandan söz ediyorduk.

Farkında değildin bende olup bitenlerin. Oturup “Dilin Kapıları”nı yazmıştım o akşam... Yorulana dek... On üç sayfa...

Sözü sana getirip bağlamıştım.

En Mahrem söz
Henüz
sana söylemedim
bunu.

11. Zaman Yitimi

*“Her birimiz, başkalarının anladığı
haliyle aşk hakkında pek az şey biliyoruz;
sizin için aşk belki de tutkulu bir
iyilikten başka bir şey değildi.”*

Marguerite Yourcenar/Çev: Sosi Dolanoğlu

Yazıp anlatarak dile getirdiklerin dışındaki düşüncelerini bilmiyorum henüz. Bir saat kadar konuştuk. Yakın duruş. Birbirimize bakış; kim/nasıl biri diyebilmek için yeterli bir ân. Ama aşk için... Bunu zaman belirleyebilir. Tutku kapıyı açınca ne yapabiliriz ki... Beklemek, zamanın hükmüne bağlanmak doğru da değil.

Aşk, biraz da insanın kendisine iyilik yapmasıdır. Hücre yenilemesi gibi bir şey...

Sağaltıcıdır. Zaman yitimini düşündüren ne varsa, siler atar.

Merak ediyorum yarını... Yanıtlarını... Nelerden söz edeceğini...

Sana ulaşmanın bir yolu da bu benim için. Ama önce tanımalıyım... Adım adım yürümeliyim sana doğru.

12. Sesinin Rengi

*“Ve öylesine yorgundur yürek,
özlem de öylesine büyük.”*

Rilke / Çev: O. Aruoba

Sesinin renginde bulamadığımı düşündüm. Ölçünü, sınırlarda duruşunu...

Özlediğimi anlatandı bakışların... Dupduru bir su gibi akışını seyre dalmakla o özlemi gördüm.

Yakınına gelmek, duygu tellerine dokunmaktı benimkisi...

Şimdi uzağında bir sesim... Düşündüğünü yazıp söyleyen.

Bilmem, bir daha ne zaman sesinin rengiyle karşılaşacağım. Sana bakışlarının anlamını, yüzünün saldıdığı etkiyi anlatacağım.

Uzak bir ihtimal belki.

Aşk, uzakta kalınca yakıcı. Yaklaştıkça dağıtıcı, gölgeleyici her şeyi.

Adım atmayı deneyeceğim. Yakıcı, gölgeleyici de olsa. Sana ulaşmaya değer.

Özlemleri dindirici her bakış aşkı yaratmaz. Kimyası başkadır. Orada/onda ne bulduğunu gene kişinin kendi kimyası/doğası açıklar.

13. Hüzün Dönencesi

*İşitin ey yarenler
Aşk bir güneşe benzer
Aşkı olmayan kişi
Misali taşa benzer.*

Yunus Emre

Akşamın hüznü... Çıkıp dolaştım kasabanın sokaklarında. Yüzün, gülüşün belleğimdeydi. Sesin gelir mi diye bekledim tam üç gün üç gece...

Sonra yokluğun avuntum oldu.

Beni kuşattığını bilmiyorsun bile. Sana dair neler düşündüğümü. Oturup burada neler yazdığımı...

Belki bir aşkınlık durumu benimkisi. Gene de roman yazma kıyısında iyileştirici... Tensel çekim odağındansa, aurası olan yüz/kişilik çekiyor beni...

Uzağında olup bunları söze dökmek kolay. Yakınında durup neler söyleyebilirim düşündüm.

Kuşatılma halini anlatmalıyım sana belki de...

Hüzünün dönencesinden çıkmadır aşk, çünkü.

14. Bekleyiş

*“Yüzünün yüzümle, kalbinin kalbim ile
yan yana durmasından korkuyorum.”*

Refik Durbaş

Yanıma sana dair hiçbir şeyi almamam... Yalnızca fotoğraflarınla baş başa kalmam... Kendimi sesinden mahrum etmem... Belki korkudandı..

Bekleyişin sabrındayım...

Sözü saklı tutuyorum..

Susmaya, söylememeye, yazmamaya çekiyorum kendimi.

Ağulayıcıdır aşk bilirim. Her şeyi gölgeleyici... Savrulmadan kıyında bekleyeceğim...

Hepsi bu...

IX. ÖTEKİ SES

1. Sığınak

Kim ne derse desin yazı bir sığınaktır yazan için... Kapanır orada söyleyemediklerini söyler, dile getiremediklerini bir başka dille anlatmaya çalışır.

Gelip buraya kapanmam, sessiz bir köşede okuyup yazmam bunun yansıması değil mi?

Başka başka sığınakları da vardır insanın.

Yürürken sahilde gözledim. Kahveler dolup taşmıştı. Derbi baş izleniyordu. O telaş, şamata bir yere sığınmanın ifadesi değil miydi?

2. Roman Yazmak

İşin buraya varacağı kesindi. Lise 1’de ilk romanımı (“Pir Ali”) yazmaya başlamıştım.

Hep düşündüğüm, tasarladığım konular oldu. Notlar aldım. Yazmaya başladıklarım da oldu.

“BAŞKA GÜNLER OLACAK” sonuçlanacakken; aşk ve Paris/Liege girdi araya. Yaşadıkça yazılan bir roman-
dı. Tamamlanmayı bekliyor.

“KUŞ SESLERİ”

Fuat İğdebeli’nin romanı olacak...

“BEYOĞULLARI”

Kemal’in, 68 Kuşığı’nın romanı

Ada/göç romanı.

“YAŞAMA TUTUNMAK”

Bir yazarın dramı...

“TUTKULARIN DILI”

Pirî Reis...

En az on yıllık bir roman birikimi...

Sektirmeden yazmalı.

Şu an burada “Pirî Reis”i yazmaya geldim.

Roman apayrı bir zaman istiyor. Yazma atmosferi, araç gereçlerinizi iyi kurmanız gerekiyor. Yazarken besleniyorsunuz, bunlar da yazdıklarınıza ağıyor.

3. Taşra

Taşra kroniği yazmalı... Anlatılacak ne çok şey var.

Mekânlar, insanlar; yaşamdan kesitler Düşünüyorum da... Gezip notlar almalı...

Bugüne izdüşürenler.

Ayrıntıları gözlemeli.

4. Yerin Sahipleri

Kim ne derse desin silinip atılamaz o izler.

Tirilye’de adım adım gözlediğim buydu...

Rumların yerleşim yeri... Gittikten sonra 82 yıldır yıkarak bitirememişiz. Her adımda onların yaşama kültürlerinin izleri var.

5. Tirilye: Zamanın Durduğu Yer

Gözümü alamıyordum denizden...

Henüz Kumyaka Köyü'ne gelmemiştik... Mudanya Körfezi sütlimandı. Yamaçlardaki zeytinliklerin sıklığı başını döndürüyordu insanın...

Yol çatına gelip sağa inen yamaca yönelince, mandalina bahçeleriyle karşılaşıyorum. Şaşırtıcı bakışlarımı gören Fahri Esgin; “Burası Akdeniz iklimini yaşar... Yıl on iki ay böyledir. Portakal, mandalina, limon ağaçlarından geçilmez...”

Bir uyarısı da; tam karşımıza çıkan Büyük Kilise ile ilgili.

“Burası yörenin din merkeziymiş. Etrafının çevrildiğine bakma, şimdiki sahibi bir şahıs!”

Şaşırmazsınız da neylersiniz.

Tirilye'ye vardığımızda, gidip önünde duraladığımız Manastır'ın da¹ bir kişiye ait olduğunu belediye başkanından duyunca; “içimden;” Demek ki buradaki tarihsel mekânlar kişilere paylaştırılmış,” diyordum.

Fahri Bey'in özellikle göstermek istediği “Dünderi” ki bir kiliseden eve dönüştürülmüş, gene bir kişiye aitti.

1 810 yapımı Hagios Sergios Manastırı

Görkemli “Taşmektep” ise harap haldeydi. Birinin gelip el atmasını bekleyen yapı önce Uludağ Üniversitesi’ne önerilmiş. Evet de alınmış. Ama gelin görün ki; rektör değişince, yeni rektör aldırılmamış önerilen projeye.

Belediye Başkanı Ali Turan’la konuşuyoruz.

“Hangi birine el atalım. Gücümüzü aşıyor. Tirilye bir tarih.

Devletin sahip çıkması lazım,” diyor.

Kemerli Kilise, Bizans yapımı şu an cami olarak (Fatih Camii) kullanılan Hagios Stephanos Kilisesi’nin yapım tarihi...

Savarona Restoran’da soluk alıyoruz. Buranın ortaklarından İlya karşılıyor bizi. On yıl olmuş buraya yerleşeli. Romanya’dan gelmiş. Ortağı Ercan Kara, buranın yerlisi. O da polis emeklisi.

Doğduğu yere bağlı biri. Oturduğumuz mekân buna anlatıyor aslında.

Önüne getirip koyduğu Tirilye kitapçığı da bunun bir nişanesi...

X.

TUFANA DOĞRU

1. Kopamıyorum Senden

Kalemimin ucu sana gidiyor. Yeni bir yazı tasarlıyorum: “Romanda Atmosfer Yaratmak”

Yazdıkça sana ulaşabileceğimi düşünüyorum...

2. Yanıtların Geldi

İçim titredi önce. Sonra kâğıtları tutan elim. Gidip kıyıda, Gar’ın denizi gören arka cephesinin duldasında bir banka oturdum.

Denizi seyrettim bir süre. Yazdıklarımızı içeren kâğıt demetini sıkıca tuttuğumu ayırımsadım bir ân. Parmaklarım gevşedi. Göz attım önce yazdıklarınıza. İçimin titremesi geçmemişti. Gözlerin bir arayış içindeydi sanki.

Hava soğuktu. İçeri geçtim, pencere kenarında bir masayı mekân tuttum.

Artık usul usul okuyabilirdim yazdıklarınızı.

Bir ân size doğru yürüdüğümü hissettim. Satır aralarını okuyordum aslında...

Yüzünüzü unutmuştum bir ân. Masamdaki fotoğraflarınız da silinmişti gözümün önünden.

Sözcükleriniz akıp gidiyordu (gözümün önünden) yalnızca.

İçsesimi bastırmaya çalışıyordum. Olmadı. Size ulaşmalıydım. Vazgeçip kısa bir ileti yazdım...

Bir kez daha okudum yanıtlarınızı...

Sonra sesiniz geldi. Ölçülü, biraz soğuk, yorgun, görevini yapmış birinin edasına bürünen sesiniz. İnsanı hemen duralatan... ‘Orada kal,’ dedirten.

Şu an, burada, kendimi her şeyden yalıtarak otel edasında romanı yazarken; bir göktaşı gibi gelip masamın üzerine düştüğümüzü hissediyordum. Neydi bu, adlandıramıyordum!

Yazdıklarınız da aklım. “Romanda Atmosfer Yaratmak” diye bir yazı kuruyorum, romanınızdan yola çıkarak...

Şu an neredesiniz, kimlesiniz, ne yapıyorsunuz bunu düşünüyorum.

Duygularım kendi engelim oluyor size ulaşmaya...

Ne çok kendimden renkler buldum son yazıp anlattıklarınızda. İlk izlenim yanılmıyor.

N’olur; “Şimdi nereden çıktı bu mektup?” demeyin.

Yalnızca içimin çağılısını ulaştırmak istedim size. Hepsi bu.

Sevgi ve dostluk duygularımla.

3. Duruşunuz

Yanıtlarınızı bir kez daha okudum. Üçüncü okuyuşunu. Öylesine inandırıcı, doğal, donanımlı geldi ki... ‘Bu romanı yazan birinden, başka türlüsü olamazdı,’ diyordum.

İçtenlikli söyleyişinizin ardında bir yazar/aydın bakışı var...

4. Bitti Gün

Günümüzün bittiği yerdeyim... Kopuş çığı gibi... Ne aradım, ne aradın. Bir daha yüz yüze gelip konuşacak mıyız bilemiyorum...

Ağulayıcı bir yolculuğa çıkmak ürkütüyor beni...
Yalnızca sana yazmak istiyorum. Hepsi, bu.

5. Kavuşma Çağı

Arayıp aramamakta, konuşup konuşmamakta kararsızım seninle. Ne diyeceğim! Büyük bir Hiç. En iyisi kıyında durmak. Bakmak, beklemek seni...

Bir düş deyip geçmek. İzlenen bir film. Yer yer anımsanan. Bir Girit Filmi!

Kavuşma çağı ötelerde.
Güzelliğine sığınıyorum. Hepsi bu.

XI.

ÇOCUKLUKTA KALAN İMGELER

1. ayna taşımak

Gösterendi dil, ışığın suretini yazandı görüp görüp geçtiklerimizle bize anlatan ve anlatıldı. Suretler çıkardı karşımıza, bir düş, bir oyun gibiydi hayat. Orada, o yansıma ve yanılısama seyrinde algına dönerdik. Sonra, gidip yansımaların sese, görüntüye dönüştüğü, sırlı camın akkor halini çağrıştıran bir ışık oyunuyla yüzleştik ak perdede. Pantolonumuzun arka veya gömleğimizin sol ön cebinde taşıdığımız aynanın hükmü kalmamıştı artık! Kaldırıp kol düğmelerimin yanına koymuştum. Zamanla bunların ne çok birikeceklerini düşünmeden hem de. Bir bir gelip hayatıma giren, sonra terk eden, yerini bir başkasına bırakan. Ama ondan bana hep bir düş seyri kaldı. İçimdeki ışığın taşıyıcısıydı. Düşeyaza yaşadık onunla. Bir göz ve el oyunuydu aramızdaki. Aslolanı da, o sırrın ardına düşürmesiydi beni. Gözlere mil, yüreklere şenlik bana da oyun gerekti. Taşıdığım aynanın hem gezeni, hem de gezdireniydim çünkü

2. fener tutmak

Geçişsiz bir zamanın dilini anlatıyordu. Yola düşmüştük. Babamın elindeki ışığın yansımalarına bakıyordum. Geceydi. Dilsizdi zaman. Karanlığı yırtıp geçen o aydınlığın ortaya çıkardığı nesnelere büyüme kapı tırmıştım kendimi. Orada, evin bir köşesinde sessizce duruyordu. İlgisizdim ona karşı. Geceye yolumuz düştüğünde onun büyüme kapılınca aklım durmuştu! Heyecanla tutmak, yaydığı ışığı taşımak, karanlığı yırtan o ışık huzmesinin ardından koşarak gitmek, karşıma çıkan nesnelere bakmak, dokunmak istiyordum onunla. Hayat, evren, nesnelere, yaşadığımız dünya karanlıktı. Buna anlam verenin ne olduğunu sık sık sormaya başladığım dönemimdi. ‘Peki, Tanrı karanlıkta da görür mü?’ gibisinden sorularla annemi baktırdığım günlerdi. Geceye tutulan fenerin büyüme ardından gittim hep. Geceleri koynuma alıp, yatağımın içini aydınlatarak oyun düşlerine saldırdım kendimi. Sonra korka ürke bahçeye çıktım gizlice. Gecenin gizine, karanlığın keşfine doğru yürüyecektim elimdeki fenerle. Çünkü onu tuttuğum her yer. anlamlanıyor, renk ağışmasına, can seyrine dönüşüyordu.

Bir patırtıyla uyanmıştık. O karda kışta, tilki gelip bahçemizdeki kümesi darmaduman etmişti. Bizden önce oraya varan babamın elindeki fenerin aydınlığıyla ortaya çıkan görünüm şaşırtıcıydı. Bahçenin yüzeyinde iki renk vardı: Beyaz ve kırmızı. Yol yol,

benek benek o aklığın üzerine serpişen kan lekeleri, ölü tavuklar, horozlar... Fener olmasaydı da görmeseydim ben bunları...

3. tren yolu

Önce kulağımız sese giderdi. Daha emin olmak için, traverslere yüzükoyun yatar, kulağımızı rayın yüzeyine dayar gelişin uğultusunu dinlerdik. Cebimizdeki madeni paralar, gazoz kapakları, çay kaşıklar hazır. Kara trenin puflaması görününce rayların üzerine dizim dizim dizilirdik. Sonra geçer, kenarda, duran ve akan demirin bulunduğu yerdeki ezilenleri seyrederdik. Dağ rüzgârı yüzümüzü yalarken, o yamyassı olan paraların, gazoz kapakları ve kaşıkların yeni halini avucumuza alır, yeni bir oyunun şenliğine düşerdik. Tren yolu, biraz da oyun yolumuzdu bizim.

4. kurt deresi

Gelip önünden geçerken, bir ürküntü sarardı bizi. Bir çanağı andıran, evimize tek geçiş yolu olan o dereyi çeperleyen kavak ağaçlarının uğultusuna tutulurdu kalbimiz. İçimiz alıp alıp verirdi. Buraya dair anlatılan öyküler gelirdi bir bir usumuza. Hiç ses etmeden soluksuz ve izsiz geçmek isterdik o koygun yerden. Geçişteki bu duygunun, hava boşluğuna düşen bir uçağın yaşat-

tığına, eş olduğunu öğrenecektim yıllar sonra. Yalnızca adı değildi ürkütücü gelen; Islık çalan kavak ağaçları, beri yandan akıp duran derenin şırıltısı, o boşluk duygusunun son sınır çizgisi bellediğimiz alt geçidin bitişindeki tünel ağzının karanlığı, bir de gelip geçen trenlerin burada hız demirine dönüşen yabansılığı... Başkaca yolu yoktu, her sabah akşam gelip geçtiğimiz yerdin Kurt Deresi... Ölü çocuklar, intihar örtüleri, yaralı ceylanlar, süt kuzuları gibi donuk, acılı, solgun, ürkek bir hal takınırdık çaresizce. Adların yabansılığını, bizi delimsek edebilecek hallerini ilkin bu yolda öğrendim. Bir de, 'yatak çarşafıyla kendini asan İlhan'ın evi dedikleri evin 'intihar' düşüncesini anlatmasını...

5. roman (I)

Evet, evet. Dayımdı, beni o şenlikli yolun yolcusu kılan. Bilme tutkumu körükleyen, yaşadığım ân'ı unutturan, bir başka dünyalara götüren, elime hiç sönmeyen bir fener tutuşturan oydu. İstanbul'dan gelirken getirdiği meşin bavul, bitmez tükenmez bir hazine gibiydi benim için. Silme kitap dolu bu bavuldaki romanlarla yüzleşmem, hayatıma, öncesi ve sonrası gibi bir çizgi çizmişti... Pitigrilli, Cronin, Michel Zevco, Dostoyevski, Zola, Balzac, Tolstoy, Steinbeck, Hemingway, Esat Mahmut Karakurt, Yakup Kadri, Yaşar Kemal bir arada duruyordu. Romanın bir insan ömründe ne anlama gelebileceğini orada keşfetmiş-

tim. Evet, bir keşif yolculuğuydu bu. Bilginin kaynağına, yaşayıp da göremediklerimize, içteki fırtınalara, hiçbir zaman asla...

Kuşkular, düşler, sevinçler, acılar, serüven, heyecan, yürek ipiltileri... Hayata dair söylenebilecek sözün ne olabileceğini görüyordunuz orada. Romanla yeni bir bitiş ediniriz. Her bir roman renklerini değiştirir hayatımızın. Tanrısal düşüncenin yerini alan, günümüze gecemize hükmeden bir söz anıtı gibi gelip kuşatırdı bizi. Zaman ve mekân duygumuzu körükleyendi... Roman, bilinmeyen ülkelerin serdümencisi kılardı bizi. Yalnızlığımızı adlandıran, yaşama duygumuzu körükleyendi... Daha çok söz var ona, bu eşsiz yol arkadaşına dair anlatılacak...

6. yabanıl

Bana uzak, yabanıl kalan sendin sanırdım! Meğer esirgediğin sözlerinmiş. Yüzünü saklamazdın. Elinin sıcaklığını bir bayrak gibi taşırdım elimde. Dokunduğum toprak gibiydi tenin; delimsek, atak, suskun, içli... Ama acı doluydu bakışların.

Bana engel, geçit vermezdi sözlerin. Gene de gelişin esenleştiriciydi. Kalışın ve duruşun. Sonsuzluğun dilini anlatandı. Bir Kibele gibi bakışın. Anılama düşünü çağırırdı sesinle. Sonra bir cenkleşme başlardı aramızda. Dar zamanda kalmışçasına soluk soluğa kesilirdik. Ne tükenen gündü, ne geçtiğimiz yollar.

Sonra bir gönülsüzleşme sürerdi aramızda. Hiçlik'ti bedenimizi saran, usumuzu devindiren. Keder atına binip gitmelere katılırdık. “Yokluk” derdin sen buna, “Hiçlenme”nin çağırın sesine kulak bile açmazdın.

Bana uzak, bana yabancı kalan sendin sanırdım!

Meğer “Hiçlik”in adıymış bakışlarınla sunduğun.

7. yara

O yollardan geçme dediler, o sulardan içme; geceye çıkma üşürsün dediler. Anlamaz, yabancı sandılar. Ne çok öğüt verdiler, ne çok yol çizdiler, dil döküp sitem ettiler.

Hekim; “Buralardan git, hemen git,” demişti. “Yaran, ancak doğduğun yerde iyileşebilir, gitmelisin artık...” Nasılsa her şey yarım kalmıştı hayatımda, “bölük pörçük” diyorlar ya, öyle! Varsın, bu da, burada korlansın!

Sol elim... Divit tutanım, kalem yazanım, yâr sevenim. Korlu ateşlerde yanmıştı. Nietzsche'nin üfleyen sesi çağrı olmuştu bana. O narlı ateşlere salmıştım kolumu. İnsanların nutku tutulmuştu sonra. Öne sürmeler, söz ebelikleri, cellat kişnemeleri...

Hekim; “git,” demişti; “git, açılan yarası ancak doğduğu topraklarda kapanır insanın...”

İşte o göğün altındayım. O yollardan geçmek, o sulardan içmek için. Rüzgârın dili, seherin yeli olmak için. Gecenin düşü, gündüzün sırrı olmaktı dileğim. Ah! Deli keder, yaralı ten. Alıp gezdirdiniz beni o so-

kaklarda, yollarda. Sonra rehnettiniz beni de; dinmek, dindirmek istediniz sızılarınızı da.

Yaşlıca bir adam anlatıyordu Taşhan'ın sebilinden gelen su sesine yüzünü dönerek:

*Kapı bekçisinin cefası ihtimalinden ölmektense
Efendinin ihsanından ölmek evlâdır
Kasaplara çirkince yakarmaktansa
Et arzusuyla ölmek evlâdır.²*

O da yaralıydı besbelli. Başka dilde, başka sözlerleydi cengi. İçtiğiniz çaydı sizi benzer kılan. Geceye bakışınız başkaydı, su sesine kapılışınız da... Biz, değildiniz kuşkusuz. Bende olamamıştınız hiçbir zaman. O yarayı kapmak bunun sanrısıydı belki de. Gelip durduğu yer hem engelin, hem de sağalma barınağındı.

O yıllardan geçme dediler, o sulardan içme; geceye çıkma üşürsün dediler.

Meğer dayanılmaz olanın sesini, kederin dilini, acının barınağını göstermeye çalışmışlar sana. Bilememişsin!...

8. körlük

Yüzümü yitirdiğimi sandım! Ellerimi... Sanki onlar-sızdım doğalı beri. Ayaklarımdı ellerim, omuzlarım-

² Şah Tahmasb-i Safevi, Tezkire, Çev.: Dr. Hicabi Kırılancı, 2001, Anka Yay.

dı yüzüm. Ne dokunmak, ne görmek, ne de tatmayı dileğim. Yürümekti yolum. Her adımım sestir, her ses bir görüntü, her görüntü dokunmak, her dokunuş bir tattı bana. Duramazdım, gitmekti düşüm. Kanat çırpınışlarıydı omuz başlarıma değen, çağırır sesi idi hüthütün. İşte gönlü perişanlar bir aradaydılar. Arayışın sonu yoktu, buluşun da sevinci. Der ki bilge kişi; (insan) eyleme yönelirken kaygılı, ondan vazgeçince hastadır; ilerlerken iyi bakar kendine.³

O bakışın yeliydi seni içine alan. Yaratılış sırlarına ermek de değildi düşüncen. Simurg'un yoluydu yolun. Aşılacak bentlerin, geçilecek yolların dili ondaydı. Körlük ötede... Gittikçe bakan, baktıkça gören dilin sırrı ötelerdeydi... Belki yolumuz Kafdağı'na varır demişlerdi. Puhu kuşunun aklını çelen sözlerine uzak durdun, alaüveyk kuşu gecene kanat gerdi:

Ey kuşlar, ben kendi kendimle meşgulüm; kendi yaramı onarmaya uğraşıyorum. Deniz kıyısında ne güzel yerim yurdum var. Kimsecikler benim sesimi sedamı duyamaz! Kimseyi incitmem ben... Bir an olsun âlemde benden incinmiş adam yoktur.⁴

Bu sözleri sesi oldu içinin, "yurtsuzluk ne acı," dedin, birden. "Gidememek, nasıl bir körlük..." Ezgindi bakışsızlığın... Tutunamazlığın. Yüzünü yitirdiğini sandığın an, işte o an'dı. Ellerin bir dildi, anlamdı, tanımsızlığın adıydı. Körlük oradaydı. İşte gidip gidememektir asıl sorun...

³ Cioran, Varolma Eğilimi, Çev.: Kenan Sanalioğlu, 2002, Gendaş Kültür Yay.
⁴ Ferideddin-i Attar, Mantık Al-Tayr, Çev.: Abdülbaki Gölpınarlı, 1990, MEB Yay.

9. karşılaşma

Hava dönmüştü. Mevsimin rengini solduran yağmurlar başlamıştı. Gelip durduğumuz yerin adı belenimdeydi, bir de ağaçların duldasında oturup söyleştığımız o an. Sonrasında duyup gördüklerimizse, hayatın ilk serabıydı bize!

“Hayat bir ödeşmedir,” demişti adam. Kadının susmuştu. Her karşılaşma yıkıcı, öldürücüdür. Bir bunu biliyordu, bir de susmasının anlamını adam. Bunu da dile getirmişti yer yer.

Biz ötelerdeydik. Mevsimin solduğu yerde. İçeride ve dışarıda gibi tıpkı. Görmek ve bakmak arasındaki ayrımın seraba dönüştüğü yerde demek daha doğru belki de!

Her karşılaşma bir yüzleşmedir, bir bunu biliyordu kadın, bir de adamın aldatıcı gelen bakışlarının anlamını. Bir bir anlatmıştı bunları da ona.

Neden oradaydık, niçin bakışsız kalmıştık, niçin nutkumuz tutulmuştu... Anımsamaya çalışıyorum şimdi. Hayata dair bilmediklerimizi duymuş, görmediklerimizi görmüştük. Aralarındaki söz cenkleşmesi durmuş; dil dile, ten tene kalmışlardı kadınla adam. Bedenimiz sarsılmış, aklımız durmuştu! Onlar da öyle, kaskatı kesilmişlerdi bir an. Yağmurun nemi almıştı bizi içine. Ağaçların duldasında kalan onlardı. Çıplaktılar; sözleri ruhlarını, arzulan tenlerini sıyırmıştı karşımızda. Bedenimiz sarsılmıştı. Varolduğumuzun, içimizde taşıdığımızın anlamına varmıştık birden. Suçlu gibi bakışmıştık.

Bu karşılaştığımız, orada olup bitenlerden yansıyanlar değildi yalnızca bizi sarsalayan; asıl kendimizle

yüzleştiklerimizdi alıp götüren, günlerce gecelerce sanrılara düşüren. Suç ve cezanın nerelerde yattığını gösteren bir dil oyununa düşmüştük. Ötede olup bitenin hem tanığı, hem suçlusu gibiydik! Masumiyetin arzuya, arzunun şehvete, bunun da şiddete nasıl dönüştüğünün sır katibiydik.

Her karşılaşma gösterendi, evet; her yüzleşme suçla cezanın aynı iklimde nasıl biçimlendiğini anlatandı.

Tıpkı tenin ve tinin o sanrılı karşılaşmasının bizde yaşattıkları gibi...

Havamız dönmüştü, bir başka dilde konuşur olmuştuk sonra. Sırrı bilen, ondan ürken, tanıklığın diliyle sevişendik gene de! Dokunmanın büyüsüne ermiş, arzunun mührünü çözmüştük artık. Bunu gölgeleyen cenkleşme ise belleğimizin yırtılan yerinde duruyordu sızan kan lekeleriyle.

Hayat gösterici olduğu kadar öğreticiydi de. Ona doğru yürüdükçe bunu daha iyi anlıyorduk. Tanıma, bilme, aşma, aşkınlık durumlarıyla yüzleşmedir onun getirdiği karşılaşmalar

10. Gül ile Uğur

Adlarını anmamda hiçbir sakınca yok artık. Zamanın solduramadığı anılarımda aşk'ın simgesi ikisi de. Öğretici oldukları kadar göstericiydiler de. Bilinen, sıradan aşklardan değildi onlarınkisi!

Uğur öğretmişti bana, seven insan sevdiğinin eşğinde sabahlamayı göze almalı. Bu ilk dersimizdi. İlk içkimi onun elinden içip, yârin sokağına girdiğimizde, ömrümde böylesi bir gecenin bir daha hiç mi hiç yaşanamayacağını düşünememiştim. Elimizdeki votka şişeleri, bir dervişin sabır sakisi kılmıştı bizi. Ayışığı da vardı gecede, ılık bir esinti de. Her şey tamamdı yâri gözetlemeye, ondan söz etmeye. Usulca bir köşede oturmuş, aşkın ne menem bir şey olduğunu konuşmuştuk. Daha doğrusu Uğur anlatmış, Halim’le ben dinlemiştik. Deli divâne olan Uğur’du, aşkı tanımaya çalışan da Halim’di, bense dumanı başında tüten!..

Bir antrenör gibiydi bize karşı Uğur. Konuşan, anlatan, yönlendiren, aşığımız karşısında yapacaklarımızı bir bir dile getirendi.

Gül’le yan yana geldiklerinde gözümüzdeki Uğur olmaktan çıkar; ufalır, ezilir, erir giderdi. Onunkisi miydi aşk, yoksa bize anlattıkları mı diye şaşar kalırdık!

“Seni uzaktan sevmek aşkların en güzeli,” dilimize dolanan bir şarkı mıydı o günlerde, bilemiyorum! Bizim yaşadığımız oydu, Uğur’un bize anlatmak istediği de.. Kendi yaşadığı aşk değildi, bunuysa çok sonra görecektik; o sızılardan geçip, gidip gidip dönmeleri yaşadıktan sonra.

Gül ile Uğur... Ne Ferhat’ıydı aşkın ne de Şirin’i. Yoktu böyle bir şey, her şey masallardaydı. Ferhat’ı Ferhat, Şirin’i Şirin yapan içlerindeki sesin rüzgârıydı. “İle” ise bir bağlayıcı eda, anlamsız bir tını!

Gül ile Uğur, gene de aşkın simgesi gibi dururlar karşımda.